

„Conservat et renovat. Ebben a két latin szóban benne rejlik az egyház lényege, benne a mi küldetésünké is. A Lélek segítségével nekünk az őrzésre és a megújításra kell törekednünk. Szolgálatba lépésem alkalmából az egyházkerület számára jelmondatot is választottam. Az imént megfogalmazott tézis nyomán ez így hangzik: »conservando et renovando«, vagyis arra szeretnék figyelni, hogy mi az, amit meg kell őrizni, illetve hogy miben is kell megújulni.”

► Részletek dr. Fabiny Tamás püspöktitkársági székfoglaló beszédéből – 8. oldal

„Az apropót Richard Swinburne oxfordi filozófus kijelentése szolgáltatta, miszerint »a rendelkezésünkre álló összes bizonyíték alapján annak valószínűsége, hogy megtörtént Jézus feltámadása, valahol 97% körül van.«

► Jézus feltámadásának matematikája? – 4. oldal

Van élő reménységünk ► 3. oldal
Evangelikus népfőiskola Sárszentlőrincen ► 3. oldal
Ötszáz éves a svájci gárda ► 4. oldal
Püspöktitkárság anno 2006 ► 5–8. oldal
Nyíregyházától Székelykeresztúrig ► 10. oldal
Nyomatott betűkkel szolgálni ► 10. oldal

FOTO: KISS-KUNTLER ÁRPÁD

„Jézusnak növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem”

Dr. Fabiny Tamás püspök iktatása Miskolcon

► Milliók figyelmére esélyes istentiszteletet követő közgyűlésen rögzített a jegyzőkönyvben: „2006. március 25-én a miskolci evangélikus templomban Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke hivatalába iktatta dr. Fabiny Tamást, az Északi Egyházkerület megválasztott püspökét.” A magyar közszolgálati televízió (MTV) mindkét csatornája által élő, egyenes adásban közvetített egyháztörténelmi esemény összefoglalóját másnap délelőtt a Duna Televízió is programjába iktatta. A képernyőkön – szerkesztő-műsorvezetőként – a múltban is gyakorta feltűnt teológiai professzor beköszöntő püspöki igehirdetésében – Jézusra mutatva – Keresztelő János szavát idézte: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.”

FOTO: PIGNICZKI ISTVÁN

FOTO: KISS-KUNTLER ÁRPÁD

A televíziós közvetítés lehetősége ezúttal nemcsak az új püspök „médiás múltja” miatt bír megkülönböztetett jelentőséggel, hanem a helyszín korlátozott befogadóképessége miatt is. A szervezők lapunkban is jelezték, hogy a borsodi megyeszékhely központjában álló, mintegy ezer férőhelyes evangélikus templom szűknek fog bizonyulni, s hogy a Miskolcra látogatók többsége is képernyőről, a szomszédos Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola tantermeiben felállított készülékeken keresztül lesz kénytelen figyelemmel követni az eseményeket. Önmagáért beszél, hogy e körülmény ismeretében is közel kétezer vendéget regisztráltak. A kerület egyházközségeit képviselők mellett távolabbról is érkeztek lelkészcollégák, barátok, ismerősök, gyülekezeti tagok. Érdemes lenne összeadni azoknak a kilométereknek a számát is, amelyeket a külföldről érkezett vendégek – köztük a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház „demonstratíván nagyszámú” delegációjának tagjai – tettek meg. De annak is van „üzenetértéke”, hogy öt katolikus és mind a négy magyarországi reformá-

tus püspök megtisztelte jelenlétével az ünnepi alkalmat – az utóbbiak egyházkerületük világi vezetőivel egyetemben.

A Nagy László szerkesztő irányította televíziós forgatócsoport kamerája nemcsak a bevonulási kereszt mögött felsorakozott hazai és külföldi egyházi méltóságokon, egyházkerületi tisztségviselőkön időzött, de híven látta az ünnepi gyülekezet üdítő sokszínűségét is. Mint arról a padokon elhelyezett füzet is tájékoztatta, az Északi Evangélikus Egyházkerületet 1952-ben hozták létre, jelenlegi határaitól pedig az ezredfordulón döntött a zsinat. Eredetileg három régi egyháztest – a Dunáninnen, a Bányai és a Tiszai Egyházkerület – Trianon után megmaradt területeit, lényegében tehát 1735 óta létező egyházkerületek töredék részeit foglalja magába. Napjainkban 74 anyagyülekezet él 6 egyházmegye területén, és 90 lelkész szolgál a mintegy százezer evangélikus között.

Dr. Fabiny Tamás teológiai professzort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének vezetőjét a kerület egyházközségei múlt év decemberében választották lelkészi vezetőjükké.

A püspöktitkársági istentisztelet az előre megszabott – és a programfüzetben nyomon követhető – rend szerint zajlott. Az oltár előtt három evangélikus püspök – az iktatást végző Ittész János elnök-püspök, valamint D. Szebik Imre és Gáncs Péter – vett részt a liturgia szolgálatában. Mellettük Adorjáni Dezső Zoltán erdélyi és Pátkai Róbert nyugalmazott londoni püspök állt, ők a zsolnárolvasást végezték.

Ezen a szombat délelőttön két igehirdetés hangzott el. Az oltár előtt a nyugalomba vonult, a szószékről pedig az újonnan beiktatott püspök prédikált. D. Szebik Imre és dr. Fabiny Tamás egyaránt személyes vallomással szötte át evangéliumi üzenetét. Nem véletlenül, hiszen mindketten kötődnek az egyházkerület földrajzi középpontjának tekinthető miskolci templomhoz és gyülekezetéhez.

Az új püspök az iktatási szertartás – az eskütétel, valamint a hazai és külföldi egyházi vezetőktől, illetőleg az Északi Egyházkerület esperesaitól kapott áldás – után lépett fel a szószékre, miután D. Szebik Imre – a szolgálat átadásának jeleként – nyakába akasztotta a püspöki keresztet. Dr. Fabiny Tamás programként

ismertette az egyházkerület számára választott jelmondatot: „conservando et renovando”, azaz megőrizni és megújítani. Megőrizni az értéket, az egyház kincsét, másokért való küldetését, és megújítani a belső egyházi életet, a közéleti szolgálatot, az egyházak közötti kapcsolatot és a nemzetközi együttműködést.

Az 5. oldalon olvasható igehirdetésekhöz hasonlóan jelen lapszámunk közli a püspöki székfoglaló – Miskolcon elhangzott – összegzését is. (Noha a templomban – időhiány miatt – csupán részletek hangozhattak el a székfoglalóból, annak teljes szövegét ugyancsak tartalmazta a már említett, igényesen összeállított programfüzet.)

Az ünnepi alkalmat lezáró közgyűlésen elsőként Christoph Klein, az Erdélyi Szász Evangélikus Egyház püspöke, a Lutheránus Világszövetség alelnöke köszöntötte szolgálatát, majd dr. Bölskei Gusztáv, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke és Várszegi Asztrik püspök, pannonhalmi főapát. Az Országgyűlés elnökének, dr. Szili Katalinnak a levelét dr. Gulyás Kálmán államtitkár olvasta fel, a protestáns polgári politikus, Orbán Viktor köszöntő so-

rait pedig a közgyűlést vezető egyházkerületi felügyelő, Benczúr László.

A templomban még dr. Frenkl Róbert országos felügyelő köszöntése hangzott el, de az áldáskívánások a Herman Ottó Gimnázium sportszarnokában rendezett délutáni szeretetvendégségen is folytatódtak. Hogy csupán néhány külföldi vendéget említsünk, köszöntőt mondott Martin Lind svéd püspök, dr. Michael Martin bajor egyházfőtanácsos, dr. Rainer Stahl, a Martin-Luther-Bund főtitkára; Ibrahim Azar, a Szentföldi és Jordániai Evangélikus Egyház zsinatának Jeruzsálemből Miskolcra utazott elnöke; Igor Misina szlovákiai evangélikus püspök és még sokan mások... Olyan sokan, hogy a krónikás az egyháztörténelem figyelmébe ajánlja az erre az alkalomra előkészített vendégkönyvet.

De nem csupán egy „új fejezet” nyitányának lehetnek részesei a március 25-i ünnepség résztvevői. A Luther Kiadó gondozásában ezen a napon látott napvilágot az Északi Egyházkerület gyülekezeteinek történetét dokumentáló, Órálók című kötet. Egyenesen a nyomdából szállították a püspöktitkárság színhelyére.

■ GAZDAG SZUSZANNA

É L Ő V Í Z

Fénykereszt

A ProChrist 2006 műholdas evangélicizáció alkalmain – a böjti időszak kellős közepén – nyolc estén találkozhattunk a fénykeresztrel. A müncheni olimpiai csarnok küzdőterének padlóján ábrázolódott ki fehér fényrel a kereszt szimbólum, amely „a” találkozási pontot jelentette mindazok számára, akik ott és akkor elfogadták Jézus hívását. De ennek a fénykeresztnek az üzenetét továbbhadhatjuk azoknak is, akik nem láthatták, de tudhatják: jól csak a szívvel lát az ember...

Jézus feltámadása óta húsvéti fényárban ragyog az üres kereszt! S ez a Golgotáról sugárzó tiszta fény betölti az egész világot. Fehér színű, de jól tudjuk, hogy egy prizma segítségével komponenseire bontható. A hétszínű szírvány fénykioszorúja a teljességet jelképezi – Jézus a fény, mi pedig a színei vagyunk. SUGARAI GYÓGYULÁST HOZNAK! Nem csupán átvilágítják életünket: ha kiteszünk magunkat ragyogásának, ezerszer tisztább, élesebb és tökéletesebb felvett készíti a keresztől ránk hulló fény, mint a legmodernebb képalkotó eljárás vagy bármilyen röntgengép.

A fénykereszt leleplezi életünk rejtett, mások és magunk által sem ismert bűngócáit, rosszindulatú, rákos daganatait, és rávilágít a szív mélyén megbúvó gyilkos indulatokra is. De nem azért, hogy kétségbeesésbe, az ordító oroszlánként ránk leselkedő sátán csapdájába s így az örök halálba kergessen. Nem; a diagnózissal egy időben a terápia is a fénykereszt jelenti.

Általa Isten szeretetének sugarai érnek el bennünket, és ezek a testet-lelket egyaránt gyógyítják – azonban minden kockázat és mellékhatás nélkül, véglegesen és ingyen! A fénykereszt „sugárkezelés” nem lehet túladagolni, mert a felesleg túlcserélődik a szívből, és ragyogóvá teszi a tekintetet. A kibocsátó irtalmas szeretete kisugárzik a másik ember felé, és így „fertőzi meg” azokat is, akik a mi fénykörünkbe kerültek, de még nem fénykeresztthordozók. Ne védekezzünk ellene!

Azok, akiknek a szívében már ott ragyog ez a fénykereszt, valóban ProChrist, azaz Krisztusért élnek!

Te is közéjük tartozol már?

■ GARAI ANDRÁS

SEMPER REFORMANDA

„Krisztus azzal, hogy pap, Isten Atyává teszi, magát pedig Urunkká. Midőn papnak vallom, tudom, hogy ő a mi kegyelmi tanácsunk, aki az Atya jobbán szüntelen közbenjár és könyörög értünk kegyelmes beszéddel. Ennél fenségebb vigasztalás, edesebb prédikáció emberi szívnek nem juthat osztályrészü.”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztények! (Szabó József fordítása)

MAGYARORSZÁGI
EVANGÉLIKUS
EGYHÁZ

Technikai szám:
0035

www.evangelikus.hu

BÖJT ÖTÖDIK VASÁRNAPJA (JUDICA) – Zsid 9,11-14

Érthetetlen

Kétféle szentélyről, kétféle áldozatról, kétféle papságról olvashatunk az igében. Ember építette szentélyről, emberi cselekményekről és igyekezetéről, nem pedig e világból valóról. Mindezek mögött kétféle istenkép áll. Az egyik az áldozati kultusz istenképe, a haragvó, büntető Isten, akit drága ajándékokkal engesztelni kell: talán akkor megbocsát, talán nem pusztít el. Akinek az oltárhoz félelemmel vitték az áldozatot, és kétségek között távoztak: mire volt elég? A másik Jézus Krisztus istenképe. A feltétlen szeretet Istene, akinek irgalma örök, aki nem hagy bizonytalanságban, és félelem nélkül fordulhatunk hozzá.

Istenképünk meghatározza világképünket. Meghatározza, hogy milyen érzésekkel élünk ebben a világban. Milyen a mi Istenünk? Milyen a minket körülvevő világnak a teremtő alapja, milyen törvények mozgatják mindenek mélyén?

Vannak, akik ezt a mi világunkat kíméletlenül következetesnek tartják. Aki hibázott, vessen magára, viselje a következményeket, elveszett ember. Vagy igyekezzen kiegyenlíteni a számlát, törekedjen arra, hogy kikezdzhetetlen legyen. Legyen alibije, tudjon megnevezni tekinthetőket, akiknek a parancsát követte, hivatkozzon törvényekre, amelyekkel felmentti magát a felelősség alól, okolja a

külső körülményeket, vagy kenje másra, ha hibázott. Verseny van, mindenki magáért küzd.

Vannak, akik ezt a világot részvétlen és közömbös világnak tapasztalják, amelyben az ember magára hagyatva él, nem veszik észre őt. Igazolnia kell, el kell fogadtatnia magát ahhoz, hogy figyelembe vegyék. (Ifjú ismerősöm leült keresztben az áruháza bejáratánál, hogy legalább botoljanak belé.) A felnőttek pozíciókat töltnek be, fontos emberek kapcsolatát keresik, önmagukat dokumentálják. Az ilyen világkép mögött számon kérő vagy közömbös Isten képe áll, aki áldozatot vár.

Jézus Krisztus ezzel szemben olyanok mutatta meg ezt a világot, amelynek végső lényege nem a kíméletlen következetesség, hanem a megbocsátás. Nem a közömbösség, hanem a közösségvállalás. Akkor is, ha a világnak ez a végső alapja olykor el van rejtve a szemünk elől. Ennek a világnak a teremtő Atyját mutatta meg életével és tanításával, és ebbe a mélységbe pillantunk bele, amikor Jézus keresztjére tekintünk. A Golgotán látszólag a közöny és részvétlenség ült diadalt, Jézus keresztben elmondott szavaival azonban a megbocsátás és a közösség Istenét nyilatkoztatta ki. Jézus Krisztus Istene szeretetet vár, és

nem áldozatot (Hós 6,6, Mt 12,7). Nem várt áldozatot Zákéustól, hanem a feltétlen bizalom szavaival szólította meg. A tékozló fiú példázatának Istene ez, aki visszavárja a kíméletlen és közömbös világból megtért fiát.

A kétféle papság – e világi és nem e világból való – kétféle viszonyt is feltételez Istenhez és a világhoz. Szolgalelkűséget vagy fiúságot. A szolga fél. Az áldozattal remegve léptek be Isten lakóhelyére. A feltétlen Úr sértettségét ki kellett engesztelni: valamit valamiért. Ő pedig vagy elfogadta az áldozatot, vagy nem. A szolga engedelmes, és engedelmisséget vár el. Tekintélyelvű. Hajlong, ugyanakkor ő is elvárja másoktól a tiszteletet. Ajándékot visz, de ő is elvárja a hálapénzt. A szolga nem ismeri a feltétlen elfogadást, az elengedést, a bizalmat. Nem engedi el a száz dénár tartozást.

Jézus Krisztus egy egészen új viszony lehetőségével ajándékozott meg. Általa fiúként élhetünk ebben a világban. A példázat atyja a szolgaként visszatérő tékozló fiút „fiammak” szólítja. Fiúnak lenni annyit jelent, mint végtelenül megajándékozottnak lenni, Isten ajándékba kapott bizalmából élni. Aki fiúként él, maga sem vár embertársától áldozatot, hanem úgy tekint rá, mint aki szintén a végtelenül szerető Isten gyermeke.

A VASÁRNAP IGÉJE

Kétféle papságról, kétféle istenképről, Istenhez való kétféle viszonyról olvashatunk az igében. E világról és nem e világról, külsőlegesről és tökéletesről, szolgairól és fiúiról. Végső soron azonban mindkét viszonyban, mindkét istenkép mögött titok, hogy Isten miért cselekszik. Mi az oka Isten szeretetének? Ez a titok számunkra hozzáférhetetlen. A régieknek csak elégtelen cselekedeteik voltak az áldozatbemutatással. És csak dadogó szavaink vannak, ha a Krisztusban megismert isteni szeretet okát akarjuk megérteni. A Zsidókhöz írt levél szerzője így fogalmaz: *Krisztus tulajdon vérével önmagát áldozta fel Istennek.* Hogyan értjük ezt? Megérthető egyáltalán? Aki átélte már egyszer is életében, hogy elfogadták elfogadhatatlansága ellenére, tudja, hogy ez a szeretet érthetetlen.

■ KÉZDY PÉTER

Imádkozunk! Hálát adunk, Atyánk, hogy félelem nélkül, bizalommal élhetünk ebben a világban. Hálát adunk, hogy a te gyermekeként bizalommal fordulhatunk hozzád, szeretetedbe ajánlhatjuk imádságban mindazt, ami a lelkünkön van. Jöjj Lelkeddel, hogy akaratod szerint tudjunk élni, hogy az öröm, bizalom, elfogadás tapasztalatát közvetítsük embertársaink felé. Ámen.

Oratio œcumenica

Ó, Uram, nagy és félelmes Isten, aki megtartod a szövetséget és a hűséget azok iránt, akik szeretnek, és megtartják parancsolataidat! Vétkezünk, és bűnbe estünk. Megszegtük törvényedet, és lázadók voltunk. Eltértünk parancsolataidtól és ígédőtől. Nem hallgattunk szolgáidra, ígéd hirdetőire, akik a te nevedben szóltak vezetőinkhez, elődeinkhez és az ország egész népéhez.

Neked, Uram, igazad van, nekünk pedig szegyenkeznünk kell még ma is, mert hűtlenek lettünk hozzád. Szegyenkeznünk kell, Uram, nekünk, vezetőinknek és elődeinknek, mert vétkezünk ellened. S mégis, te megváltó Urunkat a Golgotára engedted, csak hogy bocsánatra leljünk. De mi még ezek után sem hallgattunk szavadra. Néped megszegte régi és új szövetségedet is, eltért tőle, nem hallgatott szavadra. Kezed ránk nehezedett, mégsem esedeztünk hozzád. Nem tértünk meg

bűneinkből, és nem törődünk igazságoddal. Ezért, Urunk, igazad van, ha szólsz, és jogos az ítéleted. Most azért, Urunk, Istenünk, megvalljuk előtted: vétkezünk, bűnbe estünk!

Urunk, bár te mindenben igaz vagy, forduljon el lánghó haragod népedről! Szabadíts meg félelmeinktől! Órizz meg minket a betegségek félelmes rémétől! Tartsd meg lankadatlan hitben az utolsó útjakra készülőket! Szabadíts ki minket félelmeink börtönéből! Emeld fel az alkoholt, a drogot, a depresszió fogságába került embereket! Egyedül csak benned bízhatnak azok, akik munka nélkül maradtak: segíts nekik becsületes megélhetésre találniuk! Hozzád kiáltanak azok, akik házasságukban zsákutcába jutottak: mutass kiutat számukra! Tőled kérnek útmutatást a fiatalok ezrei: bátorítsd őket az élet terheinek vállalására, mutass nekik

célt és értelmet, tanítsd őket alázatra és felelősségre! Adj erőt a munka terhe alatt görnyedőknek! Szabadíts meg minket aggodalmaink keresztjétől! Szereteteddel vigasztalj meg minket, bocsáss meg nekünk, állíts talpra minket. Derítsd öröme a szomorkodókat, oltsd belénk a reménység tüzeit, Lelkeddel lobbantsd lángra hitünk paraszát!

Hallgasd meg, Istenünk, szolgáid imádságát és könyörgését, és ragyogjon rá orcád egyházad népére, önmagadért, ó, Urunk! Istenünk, fordítsd felénk füledet, és hallgass meg! Nyisd ki szemedet, és láss meg bennünket! Mert nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könyörgéseinket.

Urunk, hallgass meg! Urunk, bocsáss meg! Urunk, figyeld ránk, és cselekedj, ne késlekedj! Önmagadért, Istenünk, hiszen a te nevedről neveztek el minket! Ámen.

VEGYÜK KÉZBE A LITURGIKUS KÖNYVET 11.

Hol van az az „oltár előtt”?

► „Hallgassa meg a gyülekezet Isten igéjét, amelyet egyházunk a mai napra oltár előtti felolvasással rendelt” – hallom lelkész testvérem szavát. Nem is zavarja, hogy éppen az oltár mögött áll... Az pedig végképp nem, hogy az egyház nem rendeli el az igeolvasás helyét (s ha mégis javaslatot tesz rá, akkor sem az oltárt jelöli meg!). Komolyra fordítva a szót: egy régi, megrögzött szokás – végig nem gondoltásá miatt – még akár komikus is lehet.

Az évtizedeken át megszokott templomberendezési szokás, valamint az egyszemélyes liturgus lelkészi szolgálat valóban kialakította azt, hogy az úgynevezett lelkői (olvasmányt) a lelkész az oltár előtt, a gyülekezet felé fordulva olvasta. Amikor most a Liturgikus könyv megjelenése kapcsán újratanuljuk és újra tudatosítjuk az istentisztelet minden egyes mozzanatát, jó ezt is újra gondolni.

Ma egyre több olyan templomunk van, ahol az oltár nem falhoz vagy a szószék emelvényéhez van építve, hanem körbejárható, asztalszerű (menza). Új templom építésénél ajánljuk is ezt a megoldást, hiszen az ilyen menza használható a hagyományos módon, úgy, hogy a lelkész hol az oltár felé, hol pedig a gyülekezet felé fordul. De használható oly módon is, hogy a lelkész és

a liturgiában részt vevő személyek arccal a gyülekezet felé fordulva, az oltár mögé állnak. (Bár vigyáznunk kell a „hagyományos” jelzővel, hiszen az ősi keresztény időkben minden valószínűség szerint a menza jellegű oltárokat használták, és a nagycsütörtöki páskavacsora folytatása is az asztal használatát preferálta.)

Mindkét gyakorlatnak van teológiai alapja és indoklása. A „falhoz állított” oltár megengedi a „kétirányú” szolgálatot. Fontos tudatosítanunk, hogy a liturgikus mozdulatok, testtartás, lépések, irányultságok mindig jelképeznek, szimbolizálnak valamit. Az oltár felé (ad altare) mondja a lelkész az imádságokat, hiszen a nép élve állva Istenet szólítja meg. Az emberek felé (ad hominem) mondja a lelkész a kinyilatkoztatás szavait, az ígét, az áldásokat. Az ol-

társzta pedig alkalmas arra, hogy a gyülekezet körülállja, körülülje Krisztus megterített asztalát. A menza tehát szimbolizálja a biblikus értelemben legbensőségesebbnek tartott közösséget, az asztalközösséget.

Akár ilyen, akár olyan az oltár, az olvasmány felolvasásának nem ez a helye. Ha komolyan vesszük, hogy a templomunk minden prédikál, akkor tudatosítsuk: a berendezések is jelentőséggel bírnak. Mindennek rendje és helye van. Az oltár az imádság, az áldás és az úrvacsora helye. Az olvasmányok elhangzásának helye az olvasópult, az úgynevezett ambó. Egyértelmű, hogy ha az ambóhoz lép a felolvasó vagy a liturgus, ott olvas valamire figyelünk, amit látva és hallva is be kell fogadnunk, meg kell értenünk. Praktikus és elvi okokból egyaránt indokolt, hogy ahol még nincs ambó, ott a templom berendezéséhez illő, az ügyszóhoz méltó olvasópultot készítsenek.

A Liturgikus könyv ajánlásában már így is szerepel. S ha az ambótól hangzik az igeolvasás, akkor elegendő, ha a szentírási szakasz bejelentésekor elmondjuk a műfajt (őszövetési, epistola vagy evangélium), esetleg megjelöljük az ünnep nevét, amelyre az egyház az adott

LITURGIKUS SAROK

részt kijelölte, és közöljük a pontos igehelyet: „Hallgassa meg a gyülekezet Isten igéjét! Az őszövetési olvasmányt megírva találjuk...” vagy „Az ünnep epistoláját megírva találjuk...” vagy „Hallgassa meg a gyülekezet az ünnep evangéliumát! – Halleluja – Isten igéjét olvasom... evangéliuma... fejezetének... versétől.” Ezeket a lelkész mondja (adott esetben az oltárnál), majd az olvasmányok a lektorok ajkán csendülnek fel – az ambónál.

S ha ez így van, többé nem nevezik a bibliai olvasmányokat oltári igének, hiszen ez a kifejezés igencsak mást jelent a mai ember szótárában, mint a néhány évtizeddel korábban élőkhöz szóhasználatában. Az ambónál pedig álljon rendelkezésre nagy betűs, jól olvasható, megfelelő szalagokkal bejelölt Szentírás, amely nélkülözhetetlen a zavartalan lektori szolgálathoz.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Amikor a mag jó földbe hull

Evangelikus Népfőiskolai Központ avatása és szakmai konferencia Sárszentlőrincen

► A két éve elhunyt sárszentlőrinci evangélikus lelkész, Csepregi Béla magvetése tette lehetővé azt az összefogást, amelynek eredményeként a település evangélikus egyházközsége 1994-ben létrehozta a Zsivora György Népfőiskolai Alapítványt. Az alapítvány március 24-én ünnepi eseményre hívta a falu közösségét: Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke ekkor adta át rendeltetésének – a művelődés hete elnevezésű, a Magyar Népfőiskolai Társaság által szervezett program-sorozat keretében – az új Evangelikus Népfőiskolai Központot.

A népfőiskolai alapítvány kuratóriumának elnöke Karl Jánosné Csepregi Erzsébet, aki méltóképp viszi tovább az apai örökséget. A kuratórium többi tagja nagyrészt a gyülekezet presbiterei közül kerül ki.

A ház felújítását nem kívülről, hanem belülről kezdték el

Említtessék meg – csak címszavakban, a teljesség igénye nélkül –, mi történt az elmúlt tizenkét évben. Beindult a szövetséges folyamat, a beszélgetőkör, a munkanélkülieket segítő információs program, a megváltozott munkaképességeket segítő szolgálat, a roma mezőgazdasági fejlesztő program és az idősek klubja. Ezenkívül az alábbi képzések közül lehet választani: számítástechnika, biogazdálkodás, harmónium, illetve pályázati ismeretek. A Pécsi Regionális Munkaerőfejlesztő és Képző Központtal együttműködve olyan, szakmát adó képzések is indultak, mint a csuhé- és gyékény- és szalmatárgykészítés, a seprű- és kefekötés, valamint a kosárfonás.

Az idő múltával épületekkel is gyarapodott az alapítvány: 1997-ben közösségi házat vásároltak, 2001-ben megnyi-

tották a teleházat, amelyben könyvtárat és informatikai szobát rendeztek be.

A most felavatott népfőiskolai központot az alapítvány által megvásárolt új épületben alakították ki. A központ létrejöttében nagy szerepet játszott Kocsis Istvánnak – aki mára a népfőiskola egyik motorja lett – az áldozatos munkája; Bakay Péter gyülekezeti munkatársnak pedig ugyancsak a népfőiskola szolgálata határozza meg a mindennapjait.

Gáncs Péter püspök ígéhirdetésének alapigéjéül a Zákue-történetben elhangzó jézusi mondatokat választotta: „Ma lett üdvössége ennek a háznak... Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszetteket.” (Lk 19,9.10) Beszédében hangsúlyozta, hogy a népfőiskola fontos szerepet tölt be ebben a misszióban. Szimbolikus jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a ház felújítását nem kívülről, hanem belülről kezdték el. „Elmentés ez azzal, amit manapság tapasztalunk, amikor mindenki csak a külsőre

koncentrál... Belülről kell elkezdni a megújulást!” – hangoztatta a püspök.

Az ünnepség után egész napos szakmai konferenciát tartottak a közelmúltban átadott gyülekezeti teremben. Itt szó esett többek között a kompetenciakészségek fejlesztéséről, a felnőttek tanítási lehetőségeiről, továbbá a szarvasi népfőiskola képviselőjében Lázár Zsolt lelkész számolt be a tapasztalatairól.

A Sárszentlőrincen eltöltött napon a „kívülről” érkező vendég valóban ékes példáját láthatta annak, amikor a mag jó földbe hull. A példás együttélés a roma kisebbséggel és a lelkes munkálkodás a közösség javáért, a sugárzó hit és szeretet egyértelműen tanújelei annak, hogy a „földben” valami nagyon jó zajlik...

■ SZÚCS PETRA

Sikoly

Harcincéves lelkési szolgálatom alatt az Istentől kapott emberi méltóságra, egymás tiszteletére, a családi élet megbecsülésére tanítottam és neveltem a fiatalokat. Az életet hirdetem a koporsók mellett is. Önvizsgálatot kellene tartanom? Nem értem ezt a világot... Döbbenet nézek körül...

Újságíró: az Alkotmánybíróság döntése értelmében július 1-jétől minden nagykorú – azaz tizenhét évesnél idősebb – nő kérheti művi meddővé tételét.

Nem kell a gyermek? Nem kell a család? Nem kell a jövő? Ez lenne egy létszámában fogyó nemzet stratégiája?

Azt bizonyára senki nem tudja elképzelni, hogy valaki hatalommal és erőszakkal meddővé tegye egy nép leányait, asszonyait, férfait. Ha ezt a mai világban már nem lehet megtenni, akkor tegyék meg önként, dalolva, szabadon, az önrögzési jog által kapott szabadságban! Öröki farizeuság ez... Menyire aktuálisak Jézus szavai, amikor Máté evangéliumának 23. fejezetében így szól: *Jaj nektek, képmutató írástudók és farizeusok, mert hasonlók vagytok a meszelt sírokhoz, amelyek kívülről szépek látszanak, de belülről tele vannak halottak csontjaival és mindenféle tisztátalansággal.* (27. vers)

Mindazonáltal bízom az emberekben. Bízom a nőkben és a férfiakban, hogy nem foszják meg magukat az élet folytatásának lehetőségétől. És bízom Isten kegyelmében, hogy felébreszti ezt a népet Szentlelkének frissítő fuvallatával.

De várom az egyház hangját is, amely ebben a kérdésben is csak az evangélium „programját” hirdetheti: „Válaszd az életet!”

■ SZABÓ VILMOS BÉLA

Új EEK-főtitkár látogatása hazánkban

Az Európai Egyházak Konferenciájának új főtitkára – Colin Williams – magyarországi látogatása során múlt csütörtökön felkereste egyházunk vezetőit is. Itt Zsolt János elnök-püspök, Fabiny Tamás és Gáncs Péter püspökök az Országos Egyházi Iroda székházában fogadták a vendéget, akit elkísért Darrell Jackson, az EEK missziói és evangélikációs munkatársa (6. második emelete dolgozik hazánkban). Megtárgyalták az európai egyházak helyzetét, különös tekintettel a közép-európai kisebbségi egyházak sajátos tapasztalataira és problémáira. Egyeztettek a 3. európai ökumenikus nagygyűlésre való felkészülés aktuális lépéseit, amelynek Nagyszében ad majd otthont 2007 szeptemberében.

■ G. P.

Van élő reménységünk

„Tudjuk pedig, hogy ha földi sátorunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk, nem kézzel csinált, hanem örökkévaló mennyei házunk.” (2Kor 5,1)

Sajnos nagyon kevés szó esik erről. Kereszténységünk éppen azért veszítette el vonzerejét, mert nem beszélünk legnagyobb többletünkről: hogy Jézus – ígérete szerint – helyet készített számunkra a mennyben, és hazavár bennünket.

Ezzel kapcsolatban alá kell húznunk, hogy a Bibliát sokan félreértik, mintha a könyvek könyve a mulandóságot hirdetné. A Biblia fő üzenete nem az, amit a Prédikátor könyvében olvasunk, hogy minden hiábavalóság, és nem is az, hogy minden test fű, megszárad és elhervad – hanem hogy Urunk feltámadt, és minket is feltámaszt. A keresztény ember igazi kincse és hitének legjellemzőbb vonása, hogy itt, a mulandó életben tudatosan készül haza. Útra kész nép. Zsid 11,13-ban ezt olvassuk: „...vallást tetek arról, hogy idegenek és jövevények a földön.” Luther azt mondja: „Úgy nézzünk hát jelenvaló életünkre, ahogy az idegen vándor tekint arra a földre, amelyen ő külföldi és vendég csupán. A vándor nem mondhatja: ez az én hazám. Hiszen nem odavaló. A vándor nem telepszik meg azon a földön, melyen zárandokol, sem szállásán, ahol éjszakára lepihen. Szíve és gondolata másutt jár. A vendégfogadóban csupán étkezik és megszáll, aztán tovább vándorol – hazafelé... biztonságra, békességre, örökkévaló örömré.”

Isten igéje szüntelenül emlékeztet bennünket az örök életre. Ha az egyház történetét figyeljük, az első keresztények idejében – sőt később évszázadokon át, a középkor végéig – középpontban állt az örök élet várása. Ezt tükrözték az egyházművészet alkotásai. A katakombaművészetben feltűnik a bibliai témák sokasága; ezek a halál legyőzésének üzenetét hordozzák. Sokszor szimbólumszerűen emlékeztetnek arra, hogy Isten minden nyomorúságból, így a halálból is ki tudja menteni az övéit. Ahogy Noét kimentette az özönvízből, Izsákot megszabadította apja késétől, Jónást a dühöngő tengerben a cet gyomrából, a három férfit a tüzes kemencéből vagy Lázárt a sírból, úgy fog titeket is kimenteni az Úr a halálból.

Az említett történetek az örök élet vigasztaló reménységét hirdették a katakombák faláról, a szarkofágokról, majd évszázadokon át a freskókról és oltárképekről – később fokozatosan eltűntek az egyházművészetből –, jelezve a gyülekezetek hitének sorvasását.

Ma is feltehetjük a kérdést: hol vannak a feltámadás szimbólumai – például a sírjainkról? Nem a sivár, hitetlen reménytelenség jelképe-e egy keresztény ember sírján a szomorúfűz vagy a kettétört korszó...?

De menjünk tovább. Mit írunk ma a gyászjelentésekre? Van-e a sír mellett is élő reménységünk? Vagy a hitetől bevitte a világ nótáját gyülekezetünkbe is? „Egyszer élünk!” „Együnk, igyunk, úgyis meghalunk!”

A világius egyház „világi” lett. Csak itt van reménysége, csak a bölcsőtől a koporsóig van valami... – így alakult ki a földhözragadt gondolkodás. Emiatt vagyunk leverték, mint akik mázsás súlyokat cipelnek. Nem ragyog rólunk az örök élet boldog várása és bizonyossága.

Ereje van az örök élet beszédének – ha az hangzik. De hiába várjuk, hogy hasson az ige ereje, ha nem olvassuk, nem hallgatjuk, és nem beszélünk róla senkinek.

Az örök élet igéje új távlatot ad. Úgy is mondhatnánk: más szemet, más látást. Milyen is ez a látás? János evangélista jelképe a sas. Miért? Mert a sas magasán jár, onnan nézve minden kicsivé törpül, mint amikor repülőgépről nézünk le a tájra. Isten ilyen látást akar adni nekünk. Öröm, bánat, egészség, betegség, siker, kudarc – az örök élet felől nézve parányivá tud válni.

Luther azt fejt ki a következő idézetben, hogy a keresztény ember másképp látja még a halált is. „A világ... nem tud mást látni a halálban, csak retentő ellenséget, amely véget vet az életnek és minden örömeinek. – A keresztény ember új teremtet, Isten újjáalkotott műve, aki mindenről másképp beszél, másképp gondolkodik, mint a világ. Megújul körülötte minden. Már e földön elkezdődik a jövő életét, amelyet most még csak a szívében hordoz... mikor pedig meghal, csak új, igazi ember lesz belőle.”

Végül hadd kérdezzek meg, kedves Olvasó: *kell-e neked igazán az a hely, amelyet Jézus neked készített? Hiszed-e igazán, hogy neked is szól az ígéret, hogy örök hajlék vár?*

Hadd kérjelek hát, ne a temetésedre készülj – hanem az örökkévalóságra!

„A napnak most oly gyönyörű a fénye, hogy a legélesebb szemű ember sem bírja ki ragyogását hunyorgás nélkül. Mi lesz akkor a másik életben, ha a nap fénye hétszer nagyobb lesz, mint most, ahogy Ézsaiás 30. fejezetének 26. versében olvaszuk?! Akkor szemet is tisztát kapunk, amely ekkora fényt is elbírná majd...” (Luther)

■ GÁNC S ALADÁR

Toronyiránt

ményei. Aztán mind halkabbá válik a kutyauगतás: itt, Bakonyból szélén inkább már a madarak köszöntenek. A zoltár jut eszembe: boldog ember az, akinek szíve zárandokútra készül. Meg persze azon gondolkodom, mit is fogok majd Miskolcon mondani.

Elhatároztam, hogy amíg a székfoglalóban inkább programot rajzolok meg, az ígéhirdetésben személyesen fogok vallani. Segít ebben az az ige, amellyel egyik lelkészársam, jó testvérem ajánlódott meg: Jézusnak növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem (lásd Jn 3,30). Arra is felhívta a figyelmemet, hogy március 25-én különös aktualitást nyerhet Keresztelő Jánosnak ez a mondata. Az ógyházi hagyomány szerint ez ugyanis Jézus fogantatásának ünnepe. Itt kezdődött az inkarnáció. Kilenc hónappal karácsony előtt Gábrriel angyal meglátogatta a názáreti szüzet. A többi titok, csak áhitattal szabad beszélni róla. Úgy, ahogy a bencések könyvtárában talált egyik prédikációban olvastam: „A fenség magához emelte az alacsonyrendűséget, az erő a gyengeséget, az örökké létezés a halandóságot. A sérthetetlen természet egyesült a szenvedésre képes természettel.”

Luther természetes módon megtartotta az *annunciáció* napját, és a rá jel-

lemző módon Krisztus-ünnepet látott benne. Összhangban áll ez megragadó Magnificat-kommentárjával, hiszen abban is Isten „munkamódszerét” mutatja be: Isten a kicsit felmagasztalja és a nagyot megalázza. Ő a magasságban lakik, mégsem áll a mélybe nézni. A reformátor ilyen szép és hiteles szavakat ad Mária szájába: „En csak műhely vagyok, amelyben ő dolgozik, magam semmit sem alkottam a művön. Engem senki se dicsérjen. Istent, az ő munkáját kell dicsérni.” Valóban, mennyire összhangban áll ez a „neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem” alázatával. Az angyali bejelentéstől fogva a szó szoros értelmében is növekszik már szíve alatt Jézus. Március 25-ét a népnyelv – gondolva a természet megújulására is – gyümölcsölt Boldogasszony napjának hívja. A hivatalos elnevezés azonban így hangzik: Urunk születése hírüladásának ünnepe.

Magam mögött hagytam már a falut. Bal kéz felől hamarosan sárga kápolna tűnik fel. Előtte csodálatos békét árasztó tavacska, amelyet három forrás táplál. A tóban ott tükröződnek a fák, a bokrok és a felhők. Különleges élmény: lefelé nézel – és az eget látod. Ez az alázat lényege. A tó mögött hatalmas kőszikla, amely régen állítólag egy barlangot rejtett. Gellért

püspök élt itt remeteként 1023 és 1030 között. Munkája egy részét már elvégezte, hiszen István király megbízásából hitre nevelte Imre herceget. Talán itt, a bakonyi csöndben készült fel küldetése beteljesítésére, hogy el tudja szenvedni a Kelen-hegyről a Dunába való letaszítást... Így aztán ő a leghitelesebben valószínűleg meg a „neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem” püspöki programját.

Szentkútnak hívják ezt a helyet. Az volna méltó, ha levonnám magamról behavazott bakancsomat, hiszen szent ez a hely. Egy oszlopon Kányádi Sándor sorait olvasom: „Lábad ősi ösvényre ismer. / Akármikor jössz, / Itthon van az Isten.” A kápolna mögött tizennégy stáció mentén jutok fel a Kálvária tetejére. A megfeszített Krisztust a szeretett tanítvány és Mária siratja. A kereszt a korpuszsal fölébe magasodik a két mellélalaknak. „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem.” A máriai fiat (legyen nekem a te akaratod szerint) előkészítette a jézusi *consummatus est-est* (elvégeztetett).

„Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem.” Keresztelő János tudta ezt. Szűz Mária még inkább. A ferencesek és a bencések is tudták, de Luther és Kálvin is ezt az utat járta. Túróczy Zoltán és Szabó

József püspökök is ennek jegyében szolgáltak. Uram, én képes leszek-e erre?

Továbbstátalok a némaságából hitre beszédes bakonyi erdőben. Lábam alatt száraz gallyak recsennek meg. Egy bokorban behavazott madárfészket látok. Itt, a hegytetőn sűrű a szél, arcomba veri a valószínűtlenül nagy hópelyheket. Vissza kell indulnom a faluba, hiszen hamarosan itt van a következő imádság ideje. Lefelé lépdelek a keskeny ösvényen. Egyszer meg is csúszom, beletegyem a jeget. Azt tapasztalom, lefelé nehezebb lesz az út. Aztán a távolból harang szavát hallom. Hívogatóan és békét közvetítve. Hangja egyre erősebb. Hirtelen nem is tudom: a bakonybéli vagy a miskolci harang szava ez. Mindenesetre toronyiránt indulok.

Bakonybél, 2006. március 15.

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

ÉGTÁJOLÓ

Talán sosem jártam még ropogó hóban március közepén. Pesten azonnal szürke latyakká válik minden, de itt, a hegyek között egészen más a világ. Fehér takaróját fázósan húzza magára a Bakony. Magam is két pulóvert vettem a télikabát alá, hiszen a vigilián hajnali négykor különösen hideg volt.

A szeretetre méltó bencés atyák néhány napra megosztották velem templomukat, étkezőjüket, könyvtárukat. És szívüket. Szerettem volna néhány napot itt csöndben, békében eltölteni. *Domonkos* testvér és társai a világ legtermészetesebb módján fogadtak, és segítettek a felkészülésben. *Ady* versét visszaforgatva azt mondhatom: a Bakony az én Bakonyom...

Magam mögött hagytam a rendházat és a tavasszal majd pompásan életre támadó arborétumot; egy darabig egy patokoska mellett lépdelek. A levegőben füstszag: vígan pöfékelnek a házikók ké-

Keresztény egyetemi napok

Március 20–25.

Két év kihagyás után rendezték meg az idén újra a keresztény egyetemi napokat (KEN). A program értékelésére Barthel-Rúzs Zsoltot, az Egyetemi és Főiskolai Gyülekezet lelkészét, a KEN egyik szervezőjét kértük meg.

– Megpróbáltunk elindítani valamit. Igyekeztünk megszólítani azokat a fiatalokat, akik nem tartoznak egyetlen felekezethez sem. Célunk az volt, hogy az egyetemi gyülekezetek megjelenjenek az egyetemi életben, az egyetemisták köztudatában. Nehéz pontosan megmondani, hányan vettek részt a rendezvénysorozaton; voltak népszerű és kevésbé népszerű programok is. Összességében azt mondhatjuk: jól sikerült a sorozat – fejtette ki a lelkész.

Botta Dénes alábbi felvételei az evangélikus előadók (is) zajlott programokat dokumentálják.

Balicza Iván budavári lelkész a keresők istentiszteletén a boldogság megragadhatóságáról beszélt

A Fogyasztói társadalom és a keresztény ellenállás lelkisége című beszélgetésen Béres Tamás teológus (jobbra) képviselte egyházunkat. A bal oldalon Jávor Benedek, a Védegyelet szövegíróje.

A rendezvénysorozat keretében az egyetemi gyülekezet gospelkórusa, az Égőgérő is önálló műsort adott

Katonás emlékezés

„Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.” Lukács evangéliumának jól ismert és sokszor idézett versét (9,62) választotta igehirdetésének alapigéjéül Lackner Pál ezredes, protestáns tábori püspök Nagybörzsönyben, ahol különleges, háromnyelvű ünnepi istentisztelettel emlékeztek március 23-án Szeberényi János Mihály (1826–1915) protestáns katonai szuperintendensre, a bécsi protestáns teológiai fakultás tanárára születésének 180. évfordulóján.

Az ünnepi együttlétén a helyi gyülekezet tagjai mellett részt vettek a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség képviselői is. Az istentiszteleten németül Oskar Sakrausky osztrák, szlovákul Tomas Semko szlovák tábori püspök szolgált igehirdetéssel.

A nagybörzsönyi istentiszteletet megelőzte az a Gödön rendezett regionális konferencia, amelyen a magyar protestáns tábori lelkészeken kívül részt vettek az osztrák, a cseh, a szlovák, a lengyel és a szlovén protestáns tábori lelkészi szolgálat képviselői, valamint a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség előadói is. A konferencia előadásai az egyik hangsúly természetesen az évforduló miatt a személyében és hivatásában

nemzetköziséget és ökumenicitást képviselő Szeberényi János Mihály életére és szolgálatára került. Dr. Karl Schwarznak, a Bécsi Egyetem egyháztörténet-professzorának előadásában az Osztrák–Magyar Monarchia utolsó évtizedeiben élő és szolgáló lelkész, egyházi vezető élete és lelkészi-tanári szolgálata, míg dr. Varga A. Józsefnek, a Honvédelmi Minisztérium osztályvezetőjének interpretációjában az evangélikus és református tábori lelkészek és felekezetek között közös utat kereső szuperintendens került előtérbe.

Szeberényi – 1869-ben, tábori szuperintendens beiktatása után – írta A két protestáns hitfelekezet föderációja a cs. és kir. Hadseregben című iratában: „Következőmenyteljes eredmény nem fog hiányozni szerény lapjaimnak. Meg vagyok győződve, hogy egy érdemök legalább el fog ismertetni barátjaim és elleneimtől, t. i. az, hogy oly tárgyról megyek értesíteni hitsorsosimat, melyek előttök valódi spanyol hegyek, és hogy oly kérdést mozgásba hozok, melynek egy vagy más oldalra való eldöntése haszthatatlan szükség és kötelessége a magyarhonai protestantizmusnak.” (Részlet az Előszóból)

■ MAGASSY SÁNDOR lelkész alezredes, püspöki titkár

Jézus feltámadásának matematikája?

Istenérvek és valószínűség-számítás

► **Valami vagy van, vagy nincs – gondoljuk józan paraszti ésszel, és hitünk szerint (bár mindig ilyen könnyű és egyértelmű lenne...) elfogadjuk vagy éppen tagadjuk a szóban forgó dolog létezését. A tudósok azonban sokszor nem elégednek meg ennyivel: ha valamire nincs kézzelfogható bizonyítékuk, a matematikához „menekülnek”, és számokban próbálják meg kifejezni, hogy mekkora a valószínűsége a hipotézisükben megfogalmazott dolog létezésének, illetve megtörténtének.**

Március 21-én – húsvét előtt nem sokkal – a Tudomány és Hit Jesenius Központ kerekasztal-beszélgetése is egy ilyen témával foglalkozott. A probabilitásról mint az Isten létét, illetve nem létét „firtató”, igazolni óhajtó valószínűségi módszerrel Mezei Balázs és Szalai Miklós filozófusok, valamint Kodácsy Tamás teológus folytattak eszmecsereket.

Az apropót Richard Swinburne oxfordi filozófus kijelentése szolgáltatta, miszerint „a rendelkezésünkre álló összes bizonyíték alapján annak valószínűsége, hogy megtörtént Jézus feltámadása, valahol 97% körül van”. Swinburne számos istenérvének megfogalmazásához – köztük a most idézethez is – Thomas Bayes (1702–1761) tételét használta fel. (A Bayes nevével fémjelzett módszerrel a vizsgált hipotézist háttérismereteink és a hipotézist alátámasztó bizonyítékok alapján becsülhetjük meg.)

A Bayes-tételt nemcsak teisták „használgatják” saját meggyőződésük igazolására. William L. Rowe amerikai filozófus az ateisták legfőbb érvéből, a rossznak, a szenvedésnek a világban megtapasztalható jelenlétéből kiindulva arra a megállapításra jutott, hogy mindössze 33 százalékos a valószínűsége Isten létezésének.

Nagy a kísértés, hogy valamiféleképpen összehasonlítsuk, egymáshoz viszonyítsuk a két „eredményt”, de nem tehetjük. (Pedig logikailag nagyon érdekes – és bonyolult – „játék” lenne!) Míg ugyanis Swinburne szükségszerűen abból indul ki, hogy van Isten – ellenkez-

esetben logikailag értelmetlen és lehetetlen lenne az Isten Fiának testet öltéséről, illetve feltámadásáról beszélni –, addig Rowe érvelése Isten létének tagadására irányul. Ha ennek ellenére mégis egymás mellé állítjuk a két adatot, azt láthatjuk, hogy a számítások szerint Jézus feltáma-

Kodácsy Tamás, Mezei Balázs és Szalai Miklós

dása nagyságrendekkel valószínűbb, mint az, hogy létezik egy olyan mindenható, mindentudó és végtelenül jószágos lény, aki megfelelő ok nélkül megengedi a szenvedés bizonyos eseteit...

Persze – mint ahogy az fentebb is olvasható – ha nincs Isten, akkor Jézus sem támadhatott volna fel. Ugyanakkor Rowe egy olyan Isten létének valószínűségéről beszél, aki – bár tehetné – nem akadályozza meg a mi szemünkben céltalannak tűnő rosszat, a keresztények viszont hisznek az isteni gondviselésben. (Isten tetteinek forrása egyén-

ként – mint ahogy arra Kodácsy Tamás utalt – nem az értelem és a bölcsesség, hanem a jószág és a boldogság.)

A Bayes-tétel alkalmazásával nem kaphatunk biztos választ kérdéseinkre, bár tény, hogy nem is ez a módszer feladata. Hogy akkor mégis mi az értelme ilyen számításokat végezni? Szalai Miklós szerint nagy szerepük van a fanatizmus elleni „harcban”, Kodácsy Tamás pedig úgy véli, ez is egy módja annak, hogy az emberek feltegyék maguknak Istennel kapcsolatos kérdéseiket. Swinburne bizonyításának hatására a teológusnak egyébként nem lett mélyebb a hite; számára sokkal meggyőzőbb „istenérv” az, hogy több mint kétszázan

eljöttek e keddi beszélgetésre... Mezei Balázs pedig rámutatott: keresztényként nem azt ünnepeljük húsvétkor, hogy Krisztus valószínűleg feltámadt, hanem azt, hogy valóban feltámadt. Hitünk alapja éppen az a személyes meggyőződés, hogy ez a rendkívüli esemény megtörtént.

■ VITÁLIS JUDIT

Kodácsy Tamás és Szalai Miklós előadásának vázlatát megtalálható a www.jesenius.hu weboldalon, a Dokumentumok menüpont alatt.

Ötszáz éves a svájci gárda

Az idén fennállásának ötszázadik évfordulóját ünneplő svájci gárdát 1506-ban alapították II. Gyula pápa (Giuliano della Rovere) személyes védelmére és utasítására. Az évfordulós ünnepségek Rómában, a Sixtus-kápolnában január végén kezdődtek a gárdistáknak adott pápai áldással, illetve a svájci Fribourgbán a Georges Cottier bíboros celebrálta szentmisével.

A jubileumi ünnepségsorozat egyik fénypontja lesz a huszonhét napos menetelés Svájcban a Vatikánba. A nyolcvan egykori gárdista résztvevő útközben templomokat és kolostorokat látogat meg. A 723 kilométeres vándorlás április 7-én kezdődik és május 4-én ér véget – emlékeztetve arra, hogy 1506-ban ezen a májusi napon érkezett meg az első százötven svájci zsoldos a Vatikánba.

A hatályos rendelkezések szerint a svájci gárda legfőbb feladata őrködni a pápa és a pápai rezidencia biztonságán. A gárda tagjai elkísérik utazásaira a pápát, ellenőrzik a Vatikánba vezető útvoalakat, és ünnepélyes alkalmakkor látnak el szolgálatot. A gárdisták legalább két éves szolgálati idejük alatt vatikáni állampolgárok.

A széles körben elterjedt legendával ellentétben egyenruhájukat nem Raffaelo és nem is Michelangelo tervezte, hanem Jules Repond, a gárda egykori parancsnoka, és azt a 20. század eleje óta változtatás nélkül viselik a gárdisták.

A kezdetben alig kétszáz fős gárda akkor vonult be a történelembe, amikor 1527. május 6-án a gárda csaknem százötven katonája életét áldozta az Angyalvárba menekülő Medici pápa, VII. Kelemen védelmében, V. Károly császárnak az örök várost kifosztó zsoldosaival vívott harcban. Ennek a hősiesség helytállásnak az emléket őrzi az a hagyomány, hogy a mindenkori katolikus egyházfő testőrségét svájciak adják, és hogy ezen a napon teszik le esküjüket az újoncok.

A svájci gárda kötelező létszáma leg-

alább százötven fő. Kétévenként kerül sor az újoncok eskütételére a pápa jelenlétében. Csak az nyerhet felvételt, aki svájci állampolgár, római katolikus vallású, nőtlen, és nem visel szakállt. Nem lehet harminc évnél idősebb, legalább egy méter hetvennégy centiméter magasnak kell lennie, és előzőleg már svájci újoncképzésen kellett átésznie. Nőket nem vesznek fel a svájci gárdába. A gárdának 2002 óta színes bőrrü tagja is van.

A sajtó érdeklődésének középpontjába került a svájci gárda, amikor 1998. május 4-én holtan találták vatikáni lakásában a gárda parancsnokát, a negyvenhárom éves Alois Estermann, illetve negyvenkilenc éves venezuelai feleségét, Gladys Meza Romerót, valamint a huszonhá-

Tornay „sértődöttség okozta dührohamban” követte el tettét, miután elmulasztották őt előléptetni.

Massimo Lachei olasz történész a tragédiáról írt, a Vatikánban felháborodást keltett könyvében azt állította, hogy „Estermann és állítólagos gyilkosa homoszexuális szerelmes pár volt”. Korabeli német sajtójelentések pedig tudni vélték, hogy Estermann 1979-ben önként jelentkezett a keletnémet titkosszolgálatba, amely „Werder” fedőnévvel felvette őt tagjainak sorába.

Elmar Maeder, a svájci gárda mai parancsnoka az évforduló alkalmából az ANSA olasz hírügynökségnek nyilatkozva kifejtette, hogy az 1998-ban történt tragikus események ma már csak

rom éves Cedric Tornay gárdistát. A vizsgálat megállapította, hogy Tornay végzett a házaspárral, majd öngyilkosságot követett el.

A titokzatos tragédia indítóokára azóta sem derült fény. Tornay édesanyjának nem sikerült elérnie, hogy svájci bírósság foglalkozzék az ügygel. A hivatalos vatikáni állásfoglalás szerint ugyanis

szomorú emléket jelentenek. A gárda állománya azóta csaknem teljes egészében kicserélődött. „Ma modern és élénk-járó hadsereget alkotunk, amelynek a szíve azonban a régi. És továbbra is az egyházhoz és a pápához hűen akarjuk betölteni szolgálatunkat” – hangsúlyozta a parancsnok.

► MTI

Miskolci evangélikus templom, 2006. március 25.

D. Szabik Imre püspök igehirdetése

Szeretett Testvéreim, Kedves Gyülekezet!
Főtisztelendő Püspök Úr!

Kedves Vendégeink! Kedves Tamás!

E templom falai között két evangélikus püspök szolgált a korábbi időkben: az 1848-as szabadságharcban bátor helytállást mutató *Máday Károly* és az 1890-ben e templomban beiktatott *Zelenka Pál*, aki húsz évig állt a Tiszai Egyházkerület élén. Mintegy negyven esztendővel ezelőtt, amikor Miskolcon édesapád, *dr. Fabiny Tibor* lelkészként szolgált, együtt ünnepeltük születésnapunkat. Te a hatodik, én a huszonhatodik, és egyikünk sem gondolta, hogy egy napon együtt állunk az ősi miskolci templom *Székely Bertalan* festette oltárképe előtt. Te azért, hogy elkezd püspöki szolgálatodat az ünnepélyes *Veni Sancte* közös imájával, én pedig *Te Deumot* zengve befejezzem felelős főpásztori megbízatásomat.

S most hangzik mindnyájunkhoz az a jézusi íge, amely ezen oltár felett olvasható: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet.*”

Jézus számunkra az út. Püspökként, kedves Tamás, sokat kell utaznod. Hétvégén száz kilométereket, hogy megérkezz arra a szöszékre, ahol Jézus igéjét hirdetni kell, ahol vár a gyülekezet nyitott szívvel és figyelő értelemmel. Lehet, hogy olykor fárasztóak ezek az utak, de célba visznek. Lehet, hogy fizikai fáradságot okoznak, de a sok figyelő tekintet, a szeretet sugárzása feledtetni az út göröngyeit.

Bármennyire fontos, hogy vasárnaponként a kijelölt helyre megérkezz, a döntő, hogy még előtte Krisztus megérkezzen hozzád. Igéjével, lelkületével, attitűdjével. Mert őhozzá kell hasonlítanunk, mert őt kell követnünk. Mert ő hozzá közel hozzád magát az Istent. Rajta, benne szemléljük, s éljük át, hogy Istenünk irgalmas, könyörülő Atyánk.

Egykori névrokonod, *Aquinoi Tamás* írja ennek az ígének az exegézisében: Jézus embersége szerint út, istensége szerint pedig igazság és élet. Azért lehet út, mert ő egy személyben az igazság és az élet. Így válik egységgé kijelentése és lesz Isten megjelenítő személye.

Legyen számokra mindig ajándék Jézus

megérkezése, hogy aztán te is megérkezhess hallgatód szívéhez.

Jézus számunkra az igazság. Mi az igazság? – kérdezik pilátusi cinizmussal napjainkban is. Mégis kutatják filozófusok iskoláiban, vitatkoznak felőle előkelő szalonok világi szentélyeiben vagy a Parlament folyosóin, süppe-

dő szőnyegekön zajló kényelmes séták közben. De vallásos szeánszok misztikus légköre és szertartások ünnepélyessége inkább elrejt, mint felfedi az igazságot.

Jézus nem elméleti igazságot, a történelem ellentmondásos eseményeinek titkát feloldani akaró meglepetést kíván feltárni. Ő maga az igazság. Személyében testesül meg az igazság. Reá kell figyelnünk, vele kell kapcsolatba kerülnünk.

Az egyházra sokféle elvárás teljesítése nehezül. Intézmények, kormányok, testületek jelentik be igényeiket. Nekünk egy megbízatásunk, mandátumunk van: a Jézus személyében megtestesült igazságot közzétenni, róla tanúskodni.

Kedves Tamás, folytasd bátran, amit eleink elkezdtek!

Jézus számunkra az élet. Kétségkívül a régi hellén világ békés tűzhelyeinek nyugalma szertefoszlott. A sztoikus rendíthetetlenség szemlélődő passzivitása a múlté. Katastrófákat hozó háborúk, békeszerződés igazságtalansága, gazdasági krízisek megoldhatat-

lannak tűnő feszültsége megrendíti az életbe vetett hitet és bizalmat.

Mégis él bennünk a vágy, ahogy a költő, *Áprily Lajos* sóhajt fel: „...ó, élni, élni, élni volna jól...”

Valójában mi az élet? Élni annyit tesz, mint valamit, minél többet birtokolni? Birtokolni hatalmat, pénzt, szeretőt? Élni annyit tesz, mint létezni, lenni? (*Erich Fromm*) Élni annyit tesz, mint szeretni és szeretve lenni? Egymással kompatibilisek, egymáshoz illeszkednek ezek a sajátos jelentéstartalmat hordozó szavak?

Élni annyit tesz, mint kapcsolatba kerülni azzal, aki magáról ezt mondta: én vagyok az élet. Mert aki Jézussal kapcsolatban van, az az élet forrására lel. Tiszta, üdítő forrásra, aki nélkül szomjazik a lelke, üres énjének központja. Jézus holdudvarában már ott gyülekeznek tanítványai, a távoli múlt bizonyosságtevői és a jelen testvéri közösségei az egyházban, fiatalok és idősek, férfiak és nők, lelkészek és nem lelkészek. Akik tudják és tanúsítják vele kapcsolatban, hogy vele közösségben érdemes és lehet élni. Ő, aki nem sajnálta fiatal életét, élete idejét, hanem értünk odaadta, halálában feláldozta, hogyne adna mindenkünk? Mert ő az élet, s ő az örök élet.

Őt igazolta az Atya. Kedves Tamás! Számokra is ő az élet. Kedves Gyülekezet! Számokra is ő az élet. Vele maradjatok szent közösségben!

Befejezésül: *Reményik Sándornak* van egy különös hangulatú verse: *Rádióba mondom*. Benne feltárja, hogy minden lelki ember – költő és lelkész – „felvevő- és leadókészülék”. A püspök inkább „leadókészülék” – mint te is tudod, korábbi tévészerkesztőként, médiafelelősként. Igehirdetések özönét, előadások sorozatát várják tőled. Reményik szavaival: „Csak azt kívánom: az új arcú más, / Ki helyembe a mikrofonhoz jó, / Mielőtt szikraszárnnyon szava szállna, / Lett légyen soká néma felvevő.”

Áldjon és kíséreljen az egyház Ura a gyönyörűségei szent iga hordozásában, a Krisztusnak való szent szolgálatban!

Dr. Fabiny Tamás püspök igehirdetése

Kamaszkoromban nagynéném, aki viszonylag ritkán látott, meg-megkérdezte: „Hová nősz?”

Lehet, hogy ma is úgy gondolja valaki, hogy itt egy 47 éves ember – nem kamasz már –, aki íme, igencsak magasra hágott az egyházi ranglétrán. Sic itur ad astra? Így jutunk a csillagokig? Isten őrizzen meg ettől a szemlélettől! A felolvasott ígét, választott püspöki jelmondatomon túl egy régi mondás is figyelmeztet erre. Levélben kaptam egy atyai jó barától, amolyan féltő óvasként. E „bölcesség” így hangzik: „A püspökök kevés fényt adnak, mert magasan vannak, mint a csillagok.”

Keresztelő János szava figyelmeztet ennek az állapotnak a tarthatatlanságára. Minden püspök, sőt minden keresztény ember magára vonatkoztathatja ezt: neki – Jézusnak – növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem!

Keresztelő János megélte ennek a mondatnak az igazságát. Tudta, hogy arra sem méltó, hogy Jézus sarujának a szíjait megoldja. El kellett engednie tanítványai kezét, hogy azok Jézushoz csatlakozzanak. Hiszen neki, Jézusnak kell növekednie.

Amikor 1987-ben beiktatták a kőbányai lelkészi állásba – e gyülekezetben tizenhárom éven át szolgálhattam –, akkor is Keresztelő János szava alapján hirdettem az ígét: „*Kiáltó hangja szól a pusztában.*” Magam is úgy éreztem akkor: kiáltani kell. Idéztem *Süttö András* is, aki *Advent a Hargitán* című drámájában azokról ír, akik „a Nagy Romlás tövében élnek, és akiktől elvették a kiáltás joga”. Felolvastam a drámából Bódi Vencel megrázó imáját (a Nemzetiben egykor *Sinkovits Imre* mondta el): „*Erdeiben meghagyod a fákat egymás mellett, és a csillagaidat sem szórod szerte, hogy ne láthassák egymást. Miért éppen a mi gyermekeinket juttatod szélfúttá bogáncsok sorsára? Miért? És ha már így vékiednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.*”

A népnyelv gyümölcsölt Boldogasszony ünne-

szettekhez, *Te pedig a hallgatás parancsával súlytasz bennünket. (...) Add vissza nekünk a kiáltás, a segélykiáltás jogát, hogy felemelt hangon szólhassunk a mi gyermekeinkhez! Vedd el tőlünk, Uram, a hallgatás kötelességét.*”

Akkor úgy éreztem, kiáltani kell. Ma talán csöndesebb szóra van szükség. Alázatra. Nekem kisebbé kell lennem, hogy ő növekedjék.

Március 25-e van. Az egyház – nemcsak a római katolikus, hanem az egyetemes egyház – ősi hagyomány szerint ez Jézus fogantatásának napja. Éppen kilenc hónappal vagyunk karácsony előtt. Ezen a napon látogatott el Gábrriel angyal a názáreti szűzhöz, aki átélte a csodát: Isten őt, az alázatos szolgálóleányt választotta ki.

Egy ógyházi megfogalmazás szerint „a felség magához emelte az alacsonyrendűséget, az erő a gyengeséget, az örökké létezőt a halandóságot. A sérthetetlen természet egyesült a szenvedésre képes természettel.”

Lukács evangélista nyomán *Luther Márton* nagy-szerű Magnificat-kommentárjára hivatkozhatunk, amelyben reformátorunk „Isten munkamódszeréről” ír: ő a kicsit felmagasztalja, a nagyot megalázza. Isten, bár a magasságban lakik, mégsem áll a mélybe nézni. Parafrazisában *Luther* ezeket a szavakat adja Mária szájába: „*Én csak műhöz vagyok, amelyben ő dolgozik, magam semmit sem alkotam a művön. Engem senki se dicséreljen. Istent, az ő munkáját kell dicsérni.*”

Szűz Mária méhe már befogadta a megszületendő Jézust. Az inkarnáció, a testté létel csodája már megkezdődött, de rajta kívül erről senki sem tudhat még. Fölötte nagy titok. Törékeny teste a világ Megváltóját rejt. A magzat immár növekedésnek indult. Ha valaki, akkor Mária elmondhatja: „*Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.*”

A népnyelv gyümölcsölt Boldogasszony ünne-

pének is nevezi ezt a napot, hiszen „a föld méhében feszül minden csíra-magzat, s a rügyek is pattanni készülnek”.

Luther, helyesen, Krisztus-ünnepnek tartotta ezt a napot. Hiszen Mária teste Jézust rejt. Védnie és óvnia kell, hiszen amikor eljön az ideje, világra kell majd hoznia. A vajúdás is azért lesz, mert az egyiknek növekednie kell, a másiknak kisebbé lennie. Vajúdással, ráadásul a világ vajúdásával kapcsolatos az az íge, amelyet a püspöki katechézisében írtam: „...a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.” Igen, a teremtett világ együtt sóhajt az új élet csodájára, vajúdásukra. Pál apostol is tudja ezt, hiszen egy meghökentető mondatában ezt írja: „...gyermekeim, akiket újra meg újra fájdalmak között szülök meg, amíg kifomálódik bennetek a Krisztus.” (Gal 4,19) Igen fájdalmas vajúdás

Krisztus életre támadása. Gyötrelemek közepette jut Pál apostol is odáig, hogy elmondhassa: „*Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus...*” (Gal 4,20; Károli-fordítás) Nem könnyű kimondani: „*Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.*”

A mai igehirdetők, lelkipásztorok is ezt a gyötrelemes utat kell, hogy járják. Egyik konfirmáló lelkészem, *Keken András* egy írásában így fogalmaz: „*Különös és zavaros lelki folyamat az, ami bennünk, prédikátorokban végbemegy. Félünk attól, hogy prédikálnunk kell, és félünk attól, hogy nem prédikálhatunk. Úgy készülünk, mintha éppen a következő prédikáción múlnék száz és száz ember sorsa, s az ámen után csak abban reménykedünk, hogy senkiben sem okoztunk kárt. Valami furcsa öröm van bennünk, míg a lépcsőkön felfelé lépegetünk: a szereplés, a szolgálat és a jönni-közlés keveréke – s valami szomorú letörtség akkor, amikor a szószékéről lejárunk. Az is lehet, hogy rajongó vagy hálás szemek óriást látnak bennünk – csak mi érezzük azt, amit *Verlaine* így mondott: »Annak, hogy költő legyek, nincs más akadály, csak a verseim.« Újra és újra próbálkozni, újra és újra megszegyenülni – úgy látszik, ez a mi sorsunk. De mit tegyünk? Jézus küldött erre az útra, s nekünk a szívünk szakadna meg, ha nem tehetnénk azt, amivel ő megbízott.»*

Más az út a lépcsőkön felfelé – és más lefelé. Lefelé nehezebb, de jézusibb.

Magasra jutottunk? Nem, a mélységet kell megjárunk.

Keresztelő János, Szűz Mária és Pál apostol tudta ezt. Nekünk is kell tudnunk. Nekem is ezt az utat kell járnom.

Nekem kisebbé lennem, neki, Jézusnak növekednie. Bennem és szolgálatom által.

Kérlek titeket, azért imádkozzatok, hogy így legyen. Ámen.

Püspökök

A miskolci ünnepséget megelőző napon dr. Fabiny Tamás családtagjai és munkatársai körében, úrvacsorai közösségben készült fel püspöki beiktatására

FOTO: KISS-KUNTNER ARPAD

FOTO: BODA ZSUZSA

FOTO: KISS-KUNTNER ARPAD

FOTO: PIGNICKI ISTVÁN

FOTO: KISS-KUNTNER ARPAD

► Jóllehet a Magyar Televízió élőben közvetítette a püspökiktatást, nagyon sokan eljöttek Miskolcra, hogy a részesei lehessenek a jelentős eseménynek, és a helyszínen élhessék át minden egyes momentumát. Az ünnepi alkalom néhány résztvevőjét arról kérdeztük, miért volt fontos számára, hogy ne otthon, a karosszékében ülve nézze az istentiszteletet, illetve arra is kíváncsiak voltunk, mit kíván Fabiny Tamás püspöknek.

Scheiben Jánosné, Nagytarcsa

Mi, öregek mindig csak otthon vagyunk; már annyira vágyódtam valahova. Egy nagy busszal jöttünk, és nagyon jól éreztük magunkat. Fabiny Tamásnak azt kívánom, hogy jó püspök legyen. Nagyon fogjuk szeretni, és biztos vagyok benne, hogy ő is minket.

Chladek Tibor, Budapest

A közösség miatt jöttem el. Az az érzés, ami olyankor tölti el az evangélikus híveket, amikor több száz ember egyszerre énekl az *Erős vár a mi Istenünk-ét*, szerintem a tévén keresztül – a szakemberek legjobb szándéka ellenére is – átadhatatlan. Nagyon sok szeretettel

köszöntöm Fabiny Tamást a kőbányai evangélikusok nevében. Több mint egy évtizedig volt a gyülekezet lelkésze, és jó emlékezetünkben őrizzük őt mind a mai napig.

Seps Ilona, Miskolc

Úgy érzem, hogy az Úr Isten ere a gyülekezetre akarja irányítani a figyelmet. Nagy terveink vannak: gyülekezetépítő programot készítünk elő. Azt gondolom, nem véletlen, hogy ilyen sok ember jött el. Most megmutatta a Jóisten, hogyan néz ki majd a templomunk, ha tele lesz. Nagyon szeretném, hogy az a lelkesedés, az a gyermeki hit, ahogyan Fabiny Tamás Istenről beszél, megmaradjon benne, hogy ne fásuljon bele a szolgálatba, és hogy a világ dolgai ne oltás ki benne ezt a tüzet.

Horváth Noémi, Nyíregyháza

Elsősorban szolgálóként voltam itt: az Evangélikus Hittudományi Egyetem hittanár szakos hallgatójaként az énekarban énekeltem. Másrészt nekem mint az Északi Egyházkerületben élő és tevékenykedő embernek személyesen is fontos volt, hogy részt vegyek új püspökünk iktatásán. Nagyon sok erőt, kitartást és még ennél is több bölcsességet kívánok neki, hogy jó vezetőként tudjon szolgálni Istennek és az egyháznak.

Urbán Lajosné, Hernádvecse

A lányom a teológián tanul, ő is benne volt az énekarban, és már másfél hónapja nem találkozottunk, de természetesen Fabiny Tamásra is kíváncsi voltam. Egyébként nagyon jól ismertük az előző püspököt, D. Szebik Imrét. Huszonhat évvel ezelőtt itt, ebben a templomban ő adott össze minket a férjemmel. Fabiny Tamásnak szeretetteljes szolgálatot kívánok mind a lelkészek, mind a hívek között. Legyen legalább olyan sikeres, mint elődje volt, és szolgáljon annyit, mint ő.

Dr. Fabiny Tamás püspök úr részére
Magyarországi Evangélikus Egyház
Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala

„Vannak dolgok, melyeket csak az érez, kinek esze, s vannak olyanok, melyeket csak az ért, kinek szíve van.” (Eötvös József)

Nagytisztelétű Püspök Úr!

Örülök a megtiszteltetésnek, mely azzal ért, hogy meghívtak az Ön beiktatásával egybekötött ünnepi istentiszteletre, melyen azonban sajnós minden nagyrabecsülésem és tiszteletem ellenére sem tudok részt venni, mert hivatali kötelezettségeim máshová szölitának abban az időben.

Őszinte szívvel gratulálok megválasztásához, és rendíthetetlen hitet kívánok magasztos szolgálatához. Van egy fontos közös vonása annak, amit Önök, lekipásztorok, az egyház, egyházak képviselői, vezetői tesznek, és annak, ami nekünk, politikusoknak a hivatásunk – vagy az kellene, hogy legyen. Ez pedig népünk, nemzetünk boldogulásának, épülésének szolgálata. Közös feladatunk, hogy felelősen és értőn szeressük – szolgáljuk – az embereket. Mindketten tudjuk, hogy ez nem mindig egyszerű, ezért szívből kívánom Önnek, nagytiszteletű Püspök úr, hogy legyen mindig olyan erős a hite, hogy tartást, biztonságérzetet tudjanak belőle meríteni és továbbadni egymásnak közössége tagjai.

Kívánom továbbá, hogy adjon az Úr egészséget ahhoz, hogy ezt a szolgálatot sok-sok évtizedig gyakorolhassa.

Isten áldja a nagytiszteletű Püspök urat és közössége valamennyi tagját.

Budapest, 2006. március 25.

Őszinte nagyrabecsüléssel:

DR. SZILI KATALIN, a Magyar Országgyűlés elnöke

FOTO: T. PINTÉR KÁROLY

tatás Miskolcon

▶ A Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének múlt szombaton beiktatott új püspöke először – a világi médiumok közül – a *Heti Válasz* című hetilapnak nyilatkozott. Az alábbiakban a hosszabb interjú azon részéből idézzük, amely – helyszíne miatt – kimaradt a *Heti Válasz* heti számában olvasható cikkből. (A kérdező *Faggyas Sándor*.)

FOTÓ: KISS-KUNTLER ÁRPÁD

Jeszenszky Réka, Budapest

Részben az evangélikus családi háttér miatt jöttem el, részben azért, mert a gimnáziumban Fabiny Tamás volt a hittantanárom. Mint hittantanárt is nagyon szerettem, mint embert is nagyon jó fejnek tartottam, a prédikációit pedig kifejezetten élveztem. Erőt és kitartást kívánok nemcsak neki, hanem a családjának is.

Jeszenszky Géza, Budapest

Régi családi barátság is fűz minket a püspök úr családjához. Anyai ágon miskolci vagyok, így a helyszín is vonzott. Azonkívül – mint talán a rendszer-váltás óta egyetlen evangélikus miniszter – az egyházzal is nagyon szolidáris vagyok. Fabiny Tamásnak megvan az ereje, az elszántsága, a felkészültsége ahhoz, hogy jó püspök legyen. Ha Isten segít bennünket, akkor nagyon komoly munkát tud ő majd itt végezni – sokat várakozni tőle. Rádadásul egyházkerülete az országnak egy olyan részét öleli föl, amelyre minden szempontból ráfér a lelkipályozás és az a megközelítés, amit ő képvisel.

Szende Zsuzsanna, Gyömrő

Teljesen más előben, mint a tévéképernyő előtt ülve. Ha az ember így együtt lehet más evangélikusokkal, akkor erősödhet a többiek hite által. Ezért jöttünk el. Nagyon meghatározó és felemelő élmény volt. Kívánom, hogy az új püspököt Isten gazdag áldása kísérje. Szeretném, ha eljutna a gyülekezeteinkbe is, és remélem, hogy azt a sokrétű munkát, amit eddig végzett, kamatoztatni tudja majd püspöki szolgálata során is.

Csépe László, Pásztó

Gyakran el szoktam menni az ilyen alkalmakra, az országos találkozón is ott voltam. Szerettem volna részese lenni az eseménynek. Püspök úrnak Isten áldását és minden jót kívánok a szolgálatához.

Dr. Kubasi László, Miskolc

Nagyon örülök, hogy a püspök úr ezt a gyülekezetet választotta erre az alkalomra. Bizonyára az vezérelte, hogy édesapja itt szolgált, és – akárcsak én – gyermekkorában e körül a templom körül játszadozott. Isten áldása kísérje őt, legyen eredményes a munkája a gyülekezetek összetartásában, felépítésében, a fiatalok Istenhez való vezetésében.

■ VITÁLIS JUDIT

Dr. Fabiny Tamásnak,
a Magyarországi Evangélikus Egyház
Északi Egyházkerülete megválasztott püspökének

Főtisztelt Püspök Úr,
tisztelt magyarországi evangélikusok!

Engedjék meg, hogy Püspök úr beiktatása alkalmából üdvözlőlevelet küldjem az egész magyar evangélikusságnak. Önökben azt a közösséget tiszteljük, akik széljárástól függetlenül polgárok voltak s maradtak ebben az országban.

Jó tudni, hogy itt vannak mellettünk azok a hitbeli közösségek, imádkozó és munkát végző emberek, akik önzetlenül szolgálják Istent és embertársaikat. Életünkben, családjukban és munkánkban mindannyiunknak szüksége van arra az erkölcsi, lelki zsinórmértékre, melyet az egyház az evangéliumot hirdetve felmutat.

De szükségünk van arra a lelki segítségre, szolidaritásra is, mellyel a bajba jutott emberhez közelítenek. Szükséges, hogy prófétai intelmeikkel azokat se hagyják egyedül, akiknek éppen saját sikerük jelentheti az erkölcsi csapdát.

Arra kérem, segítsenek bennünket továbbra is abban, hogy saját tevékenységünket, mindazt, ami az országban és a világban történik, el tudjuk helyezni egy magasabb történelmi, kulturális és lelki összefüggésbe.

Engedje meg, Püspök úr, hogy minden, az egyház és az emberek javát szolgáló ügyben felajánljam együttműködésemet!

Budapest, 2006. március 24.

Üdvözlettel,
ORBÁN VIKTOR

Utólagos bejegyzés a püspökiiktatás vendégkönyvébe

Kezdes Püspök Úr és Püspök Asszony! Kezdes Tamás és Kati!

Főnt a karzaton, ahova még éppen befértünk, két mosolygós néni ült mellettem. Míg vártunk a kezdésre, ők ketten – mindkettő Erzsike néni, de az egyik református, a másik pedig katolikus – váltig győzködtek, hogy ha itt egy Fabiny Blanka nevű kislány fogja az egyik igét felolvasni, akkor az bizonyára a püspök úr unokája lesz. Az nem létezik, hogy tizenegy éves kislánya legyen a püspöknek. Egyéves meg pláne nem! A püspökfeleségek nem szoktak fiatal édesanyák lenni!

Az iktatás után öröm volt hallgatni a sok szép szót határon belülről és túlról, de vártam a férjnek-édesapának és a nagy vállalkozás előtt álló feleségnek szóló köszöntést is! Ebben a röpke és nyilvános „bejegyzésben” szeretném pótolni azt, ami ott nem hangzott el: sokan gondolkodtak rá, hogy együtt: Tamásra, Kati-ra és három gyermekükre. Az Urstien adjon mind az ötötöknek lelkesedést és erőt! És az idén is várjuk a találkozást a Mevisz család táborában!

A többiek nevében is – szeretettel:

ITTZÉS SZILVI

FOTÓ: KISS-KUNTLER ÁRPÁD

FOTÓ: PIGNICZKI ISTVÁN

Részletek dr. Fabiny Tamás püspöki székfoglaló előadásából

„Végezd püspöki szolgálatodat a kereszt jelében, nézz a megfeszített és feltámadott Krisztusra, és vezed hozzá a read bízottakat” – ezeknek a szavaknak a kíséretében kaptam meg elődöntőtől a püspöki keresztet. Köszönöm atyai barátságát. Ebben a miskolci templomban lehetek személyes. Ismeretségnél jó négy évtizedes, hiszen édesapámnak előbb segédlelkésze, majd utóda volt itt, a miskolc-belvárosi gyülekezetben. Most Isten kegyelméből és a gyülekezetek bizalmából én lehetek az ő utóda a püspöki szolgálatban. Tudván tudom, hogy ebben a keresztben nem egyszerűen egy tárgyat, hanem a szolgálat sokszor bizony nem csillogó és éppen ezért jézusi keresztjét is átadja nekem. Örülök, hogy az ő elődje, dr. Nagy Gyula püspök úr is kifejezte áldáskívánását. Őrá mint professzoromra emlékezem hálásan. Már diákjaként számos könyvet kaptam tőle ajándékba, ajánlásoként az egyikbe ezt írta: „ave crux, spes unica”, vagyis üdvöz légy, kereszt, egyedüli reménység!

Ez a konkrét kereszt, amelyet most megkaptam, díszdobozának bevésése szerint eredetileg a hajdani Dunáninneni Egyházkerület utolsó püspökéé, az áldott emlékeztető Szabó József volt. Ő 1948. március 18-án vette fel ezt a keresztet. Az iktatásra a balassagyarmati templomban került sor. Vészerthes idő volt ez, amikor már igencsak gyülekeztek a felhők nemzetünk és egyházunk fölött. Az iktatást végző Kapi Béla püspök emlékiratában idézi fel ezt a napot. Amint az egyetemes felügyelővel Balassagyarmatra tartottak, autójuk tengelytörést szenvedett. Hamarosan egy, ugyancsak az iktatásra igyekvő miniszteriemi luxuskocsi vette fel őket, amely Mihályfi Ernő miniszter, Kapi szavai szerint „a radikális politikai irány egyik legfanatikusabb vezéré”, Rákosi Mátyas bizalmasát vitte a püspöki iktatásra. Nyáry beszédese az a jelenet 1948-ból! Az egyházi autó lerobbanva az út szélén marad, a püspök és a felügyelő kénytelen átúlni az állami kocsi. A történetnek ezzel nincs vége. Az államminiszter tüstént ízeltől adott a kormány egyházpolitikájából: megtiltotta, hogy Túróczy Zoltán, a börtönéből már kiszabadult, de pertörésben még nem részesült nyíregyházi püspök részt vegyen az iktatás szertartásában. Ordass Lajos püspök azonosította magát megalázott püspök-társával, és hozzá hasonlóan ő is csak mint magánszemély vett részt az alkalmon. Mihályfi a püspökavatás után éles hangon követelt őrségváltást az evangélikus egyházban, különösen is kirohanva a felügyelő ellen. Néhány év múlva már ő volt az egyház egyetemes felügyelője, ám akkor már sem Kapi, sem Ordass, sem Túróczy, sem Szabó József nem lehetett püspök.

Az említett egyházkormányzóknak nem a mellükön, hanem a hátukon hordták a keresztet. A pártállami diktatúra a központosság jegyében a történelmi egyházkerületeket is szétzúzta. Az 1952-ben így létrejött Északi Egyházkerület első sorban a hajdani Dunáninneni, valamint a Tiszai Egyházkerület romjain szerveződött újjá. Nem véletlen, hogy néhány héttel ezelőtt a kerület székházában e két kerület főpásztorainak nevét rögzítő márványtáblákat lepleztünk le. Az ő szellemi-örökösök vagyunk. Magamra nézve hadd emeljem ki mindkét kerület egy-egy püspökét, Szabó Józsefet és Túróczy Zoltánt. Vakmerő szerénység volna őket szellemi elődeimnek nevezni. Példaképpnek azonban mondhatom őket. Egyikük sem volt tévedhetetlen, de mindketten mélyen hívők, az egyházért égő személyiségek voltak. Példájukkal nemcsak az én szolgálatba állásomat segíthetik, hanem az Északi Egyházkerület arcélét is megjeleníthetik.

Püspöki székfoglalóm témájául az egyház egy régi, a Szentlélek munkáját jellemző, hitvallásszerű mondatát választottam: „Spiritus Sanctus semper conservat et renovat ecclesiam”, vagyis mindig meg és újítja meg az egyházat.

Conservat et renovat. Ebben a két latin szóban benne rejlik az egyház lényege, benne a mi küldetésünk is. A Lélek segítségével nekünk az őrzésre és a megújításra kell törekednünk. Szolgálatba

lépésem alkalmából az egyházkerület számára jelmondatot is választottam. Az imént megfogalmazott tézis nyomán ez így hangzik: „conservando et renovando”, vagyis arra szeretnék figyelni, hogy mi az, amit meg kell őrizni, illetve hogy miben is kell megújulni.

I. Conservando

Számomra ez azt jelenti, hogy törekedni kell a biblikus és a reformatori hagyomány értékeinek megőrzésére. Az újszövetségi „episzkoposz” a felügyelő munkáját jelenti. Nem lehet elégszer idézni ApCsel 20,28-at, ahol Pál apostol ezt kéri: „Viseljétek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrzővé tett titeket a Szentlélek...” Az episzkoposz feladata a szemmel tartás. A képnek megfelelően: a pástor rajta tartja szemét a nyáj minden egyes tagján. Szeretném én is rajta tartani szemem egyházkerületünk minden lelkészén, pedagógusán és szolgálóján, gyülekezetén és mindenféle intézményén.

Hasonlóképpen a „conservando”, vagyis a megőrzendő kincsek közé sorolom a reformációt, ezen belül is a lutheri teológia örökségét. Ama 95 tétel élén ez a sokat idézett követelés áll: „Amikor Urunk és Mesterünk ezt mondta: »Térjétek meg!« – akkor azt akarta, hogy a hívők egész élete megtérés legyen.” Mai kifejezéssel élve úgy fogalmazhatunk, hogy Luther Márton ezzel a programmal lépett a nyilvánosság elé.

A reformatori tanítás szinte kimeríthetetlen tárházából egyetlen tömör mondatot ragadok még ki, amelynek segítségével talán szemléltethetem, mit is tartok egyházi életünkben leginkább „conservando”-nak. Luther a *Schmalkaldeni cikkek* című iratában az evangélium megjelenési formái között említi a testvéri beszélgetést és vigasztalást; ez latinul így hangzik: *mutuum colloquium et consolatio fratrum*.

Beszélgetés és vigasztalás. A szónak és a beszélgetésnek teremtő és gyógyító hatása lehet. A bibliai kinyilatkoztatás kezdettől fogva arról tanúsodik, hogy a világot szavával megteremtő Isten kommunikál, szóba áll az emberrel. Ő *Deus loquens*, beszélő Isten (Zsid 1,1). Milyen szépen írja a Péld 6,22: „Valahova mégy, vezérel téged, / Mikor aluszol, őriz téged, / Mikor felserkensk, beszélget te veled.” (Károli-fordítás) Ha Isten *Deus loquens*, akkor az ő népe *ecclesia colloquens*, beszélgető egyház lehet. Szükség van a szolgatársak folyamatos kommunikációjára, de szükség van arra is, hogy igehirdetéseink a szó legnemesebb értelmében „beszélgetések” legyenek. Ne az emberek feje fölött elszálló kinyilatkoztatások, hanem egyfajta párbeszéd a hallgatókkal. Ezért érdemes nagyon jól megismerni azokat, akik között szolgálunk, akikhez küldöttünk, akikhez szólunk. Néhány Vályi-Nagy Ervinnek, a kitűnő református teológusnak a doktori dissertációja már címével is sokatmondó: *Az egyház mint dialógus*.

Bárcsak beszélgető egyházzá tudnánk válni! Szóba állva érdeklődőkkel és más-ként gondolkodókkal, hívőkkel, hitlenekkel és keresőkkel, jókat beszélgetve egymás között – és persze imádságban magával a mi Urunkkal!

A beszélgető egyház természetesen nem azonos a fecsegő, a pletykáló vagy éppen a kiabáló egyházzal. Mert sajnálatos tény, hogy valós vagy vélt igazunk ügyében milyen lármára vagyunk képesek. Mindenféle mikrofonokat keresünk, amelyekbe belebeszélhetünk, még egy-egy hordóra is szívesen felállnánk. Vagy sokáig kísértett a másik véglet, a *hallgató egyház* modellje. Az idén száz éve született *Dietrich Bonhoeffer* mártír teológusnak az egész egyház nevében elmondott búnvallása sajnós korántsem vesztítette el aktualitását: „Az egyház megvallja, hogy igehirdetése [...] nem volt kellően nyílt és meggyőző. [...] Megvallja féltékenységét, a nehézségek előli kibúvákat, veszedelmes engedelmeyeit. Gyakran megtagadta órállói és vigasztalói feladatát [...], néma maradt, amikor kiáltania kellett volna, mert az ártatlanok vére az égbe kiáltott. Nem találta meg az igaz szót, megfelelő módon, a kellő időben.”

A *colloquium*, a beszélgetés mellett a másik terület a *consolatio*, a vigasztalás. (Teológiai tanárként megtapasztaltam, hogy kollokvium után valóban szükség van vigasztalásra. Olykor a hallgatót, olykor a tanárt kell vigasztalni...) Szeretném, ha vigasztaló egyház tudnánk lenni. Vagyis a Paraklétosz és Jézus egyháza. Gyülekezeti tagjaink, a periférián élők, az egyházzal szinte semmiféle kapcsolatot nem tartók: mind-mind vigaszra szorulnak. Nem egyszerűen emberi törődésre és szolidaritásra – arra is –, hanem a Lélek erejére.

FOTO: KISS-KUNTLER ARPAD

Szeretnék az egyházkerület lelkesítő és világi szolgálóival – vagyis munkatársaimmal és testvéreimmel – olyan közösséget alkotni, ahol mindennapi valóság lehet a *mutuum colloquium et consolatio fratrum*.

II. Renovando

Székfoglalómban azt próbálom – legalább vázlatosan – meghatározni, hogy a Szentlélek segítségével mit kell megőrizni, illetve miben kell megújulni. A „conservando” után másodikként nézzük tehát a „renovando” területét.

Egyházunk elmúlt tizenöt évét jelentős mértékben meghatározta a külső építkezés. Örvedetes, hogy sok új templom, iskola, szeretetotthon és egyéb intézmény épült. A külső építkezés és a sok tatarozás azonban nem lehet öncél. Jó néhány éve egy kisfiú – félreértve a hittantanár szavait – azt mondta, hogy a pogányok „állandókat imádnak”. Nem esik-e bele a mi egyházunk sokszor az „állandóimádat” kísértésébe? Ezért – megbecsülve sok, valóban örvedetes külső eredményt – a hangsúlyt most a belső építkezésre szeretném helyezni.

Miként végezheti el a Szentlélek az egyházat megújító munkáját? A következőkben a teljesség igénye nélkül öt olyan területet szeretnék számba venni, ahol látásom szerint reformokra, változtatásokra, más szóval megújulásra van szükség.

a) Igehirdetés és gyülekezeti élet

Első és legfontosabb az igeszolgálat. A lelkesítő munka legnemesebb részét nem lehet büntetlenül elhanyagolni. Sem híveinket, sem Isten igéjét nem becsüljük meg, ha felkészületlenül állunk szószékre. Ha kikerüljük az igével való igényes szembesülést fáradtságát, akkor prédikációink vagy elsőkélyesednek, vagy öncélú teologizálásba torkollanak. Egyaránt ellene vagyok a tudományellenességnek, bármilyen buzgó kegyességgel párosuljon is, és az egyházi idegen szellemi erőfeszítésnek, bármilyen csillogó intellektussal járjon is együtt. Vallom: a teológiai munka hitépítő és hitméllyítő folyamat lehet. Meggyőződésem: a hit és a tudás nem áll szemben egymással, hanem egyik feltételezi a másikat. Híveink ízetes és változatos igei táplálékra vágyanak, nem pedig prédikációs „fast food”-ra, sem emészthetetlen ételekre.

A gyülekezet egészének érdeke, hogy eleven közösségek működjenek. Prioritása van az ifjúsági munkának. Örömmel hallottam egy katolikus püspöktársamtól, hogy vizitációit két kérdéssel kezdi: „Rendben vannak-e az épületek?”, illetve: „Van-e pingpongasztal?”

b) Belső egyházi életünk

Természetes kell, hogy legyen egymás munkájának ismerete annak érdekében, hogy a különféle elgondolások összehangolódjanak, a munkákágak fogaskerék-szerűen összekapcsolódjanak. Helye le-

het a személyeskedéstől mentes, egymást imádságban is hordozó testvéri kritikának is. Kívánatosnak találnám azt is, ha az egyházkerületen belül testvérgyülekezetek találnának egymásra: az erősebb segíthetné a gyengébbet, a városi kapcsolatot tarthatna a falusival.

Ebben az összefüggésben szölok a határon túli magyarokról. Vallom, hogy a velük való együttműködés nem a „külkapcsolatok” területe. Tíz éven át dolgozhattam szerkesztő-riporterként „a nemzet televíziójánál”, a Duna Tv-nél. Munkánk során ugyanolyan természetesen mozogtunk az Aranyos völgyében, mint a Duna-Tisza közén, ugyanolyan szívesen fogadtak minket Gömörben, mint a stuttgarti magyar gyülekezetben. *Csoóri Sándor* szép gondolatával érzékeltem e határokon átívelő magyar összefogás értelmét: „Látnunk kell egymást, hogy láthatók legyünk, / Hallanunk egymást, hogy hallhatók.”

Az egyháztörténeti félműlt feltáráról kell még szólnom. Tudatosan ebben az összefüggésben, *belső* egyházi életünk „renovando” feladatait sorolva hozom ide ezt a még rendezetlen kérdést. Rossznak tartanám, ha a világi kutatások, történelmi és bulvárérdeklődések után kullogva, örök lépéshátrányban igyekeznénk múltunkat megismerni és feltárni. Érvényes ez az úgynevezett ügynökkérdésre is. Művészek, sportolók és közéleti emberek éppen a legutóbbi hónapokban olykor manipulatív körülmények között nyilvánosságra került kártonjai figyelmeztetnek minket arra, hogy az egyházban történhet ez másként is. Nem zsarolás vagy fenyegetés hatására, hanem is a szenzációkeltés szándékával, hanem jézusi módon, egymás terhet hordozva, készen a bocsánatkérésre és a megbocsátásra.

c) Egyház és közélet

Makacsul tartja magát az a tévhit, hogy az egyháznak csakis a lelkekkel szabad törődnie, minden mást pedig engedjen csak át a társadalomnak, így például a politikai pártoknak. Más szóval: az egyház ne foglalkozzon társadalmi kérdésekkel, ne formáljon véleményt például a munkanélküliséggel, a migrációval, az emberi jogokkal, a politika etikájával kapcsolatban.

A vallásszabadság azonban többet jelent, mint a szertartások végzésének jogát. Ha elfogadnánk a némelyek által sugallt „sekretykereszténység” elvét, akkor vissza kellene hívní Közép-Kelet-Ázsiából az egyházi segélyszervezetek munkatársait, és kizárólag imádságra kellene őket buzdítani. Ugyanezzel a logikával meg kellene tagadni a közéleti kérdésekkel oly szenvedélyesen foglalkozó bibliai próféták hagyományát, valamint *Albert Schweitzer*, *Maximilian Kolbe* vagy a már említett *Dietrich Bonhoeffer*, illetve *Martin Luther King* örökségét.

Két kérésem van ebben a témában. Az elsőt politikusokhoz és újságírókhoz intézem: Ne hozzák vissza a „klerikális reakció” ásatag és rossz emlékkü kifejezését, amint arra az elmúlt években sajnós számos példa akad! A második kéréssel önmagunkhoz, keresztényekhez fordulok. Lépjünk ki bátran a magunk sekrestyéjének szűk keretei közül. Lehet, hogy eleinte azt tapasztaljuk, hogy odabent biztonságosabb, urambocsá’ kényelmesebb volt. Ám a prófétáktól és a Názáretből kapott mandátumunk – minden ellenkező híreszteléssel szemben – a közéletben való szerepvállalásra is vonatkozik. Létezik azonban egy korlát, amelyet úgy hívnak: pártpolitika. Egyéni preferenciája természetesen mindenkinek lehet. A keresztények is élnek választójogukkal. Erről a helyről is biztatok mindenkit az országgyűlési választásokon való részvételre. Híveinknek tanácsként annyit javasolhatunk, hogy ki-ki vizsgálja meg a pártok programját, különös tekintettel az egyházzal kapcsolatos – korántsem csak finanszírozási – elképzeléseikre.

Nem tartom jónak, ha az egyház és a kormány képviselői közötti viszonyt túlnyomórészt az anyagiak határozzák meg. Újra és újra tudatosítani kell azonban két tényt. Az egyik: a gyülekezetek hitéleti munkáját, beleértve a lelkesítő és

munkatársaik javadalmazását nem valamilyen állami forrás, hanem a hívek áldozatkészsége teszi lehetővé. A másik: az egyházak közfunkciókat is ellátnak: oktatás, egészségügy, öreg gondozás, testi-lelki sérültek és hajléktalanok között végzett munka stb. A mindenkori kormányvaló tárgyalások során azt kellene elérni, hogy az anyagi támogatás ne hullámzó legyen, ne függjön az aktuális hatalom jó- vagy éppen rosszindulatától. Egységes rendszerű, kormányzati ciklusokon átívelő megoldást kell kitalálni, hiszen az sem jó, ha az egyházat a hatalom a maga tenyeréből eteti, és az sem, ha megvonásokkal bünteti.

d) Ökumené

Főpapi imájában azért imádkozott Jézus, „*hogy mindnyáján egyek legyenek*” (Jn 17,21). Sajnos messze vagyunk még a látható egységtől, de meg kell becsülni az elmúlt évtizedek erre vonatkozó törekvéseit. 1999. október 31-én Augsburgban az evangélikus és a katolikus egyház képviselői aláírták a megigazulásról szóló közös dokumentumot, lényegében visszavonva egymás évszázadokkal ezelőtti kölcsönös kiátkozását. A református egyház számos képviselőjével a legszorosabb testvéri kapcsolatot ápolom. Együttműködésünknek sok konkrét területet találhatjuk még meg. Sokat tanultam a kisegyházak dinamizmusából és személyességéből is.

Egy konkrét javaslatom van. Közeledik 2017, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója. Nem túlzás egy évtizedes projektben gondolkodni annak érdekében, hogy mind nemzetközi, mind hazai téren érdemi eseményeket tudjunk szervezni, el tudjuk érni a sokak által várva várt teljes kiengesztelődés eredményét, és maradandót tudjunk alkotni. Protestáns és katolikus testvéreimet egyaránt szeretettel hívom erre a közös előkészületre.

e) Európai együttműködés

Gyülekezeteink és intézményeink partnerkapcsolatot ápolnak számos európai egyház közösségével, Ausztriától kezdve Németországon át Svéd- és Finnorszáig.

A „renovando” területek között különösen sok feladatunk adódik itt Kelet-Közép-Európában. A történelem útkezesztődéseiben olykor történetek ütközések. Becsülettel – vagyis kritikusan és önkritikusan – kell szólnunk a múlt bűneiről és teherteleiről. Törekednünk kell a sok szempontból közös történelem harag és részrehajlás nélküli feldolgozására munkacsoportokban, szakmai konzultációk és bilaterális kapcsolatok keretében. Egyházkerületünk három országgal határos: Szlovákiával, Ukrajnával és Romániával. Érdemes azonban az egész térséget nézni, és a tőlünk nyugatra, illetve délre fekvő államokat is bekapcsolni a lehetséges együttműködésbe.

A Kárpát-medencei népek összefogásának ezt a reménységét jól példázza annak a *Bartók Bélának* egy szép gondolata, akinek éppen ma, március 25-én ünnepljük születése 125. évfordulóját: „Az én vezéreszmém [...] a népek testvérré-válásának eszméje, a testvérré-válás minden háborúság és minden viszály ellenére. Ezt az eszmét igyekszem – amennyire erőmtől telik – szolgálni zenémben; ezért nem vonom ki magam semmiféle hatás alól, ereden az szlovák, román, arab vagy bármiféle más forrásból. Csak tiszta, friss és egészséges legyen az a forrás!”

Ünneplő gyülekezet! Veretes teológiai kérdésektől indultunk, és szinte aprópénzre váltott elgondolásokig jutottunk. A „*conservando et renovando*” kettős jellegéből is következik mindez. Az értékek őrzése és a dinamikus megújítás csak közös vállalkozással valósulhat meg. Össe kell foglunk. Legyen a Magyarországi Evangélikus Egyházi Északi Egyházkerülete az őszinte összefogás színtere. Hordozzuk egymást imádságban nap mint nap. Ebben a reményben és ezzel az elszántsággal kezdem meg püspöki szolgálatomat, emlékezve az induláskor elhangzott szavakra: „Végezd püspöki szolgálatodat a kereszt jelében, nézz a megfeszített és feltámadott Krisztusra, és vezed hozzá a read bízottakat.” Úgy legyen, ámen.

A KERESZT ÁRNYÉKÁBAN... 4. – Lk 23,39–43

Aki védelmébe vette...

► Szó szerint szélsőséges helyzetben volt. Nem tudhatjuk azonban, hogy jobbról vagy balról, csak annyit: mellette. Jézus mellett feszítették keresztre. A nevét sem ismerjük, csak úgy emlegetjük, hogy ő az egyik lator.

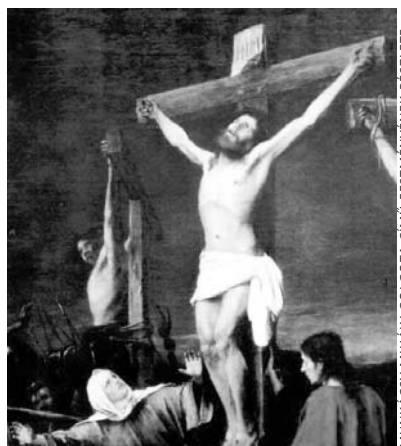
Nagypéntek eseményei rendkívül drámaiak. Jézus csendesen tekint le a keresztről azokra, akik körülállják. Tudja, hogy nem tudják, mit cselekednek. Csak egyet talál-szavai hallatán –, akit meg is dicsérhet. Azt, aki hozzá hasonlóan kereszten függ. Egyvalaki a gólgotai tömegben.

Ott áll Mária, végtelen fájdalommal, és János, a hűséges tanítvány. (Hol vannak az elfutott tanítványok?) De miért csak a latort dicsérte meg? Mert ő volt az egyetlen, aki megbánta bűnét, mégpedig nyilvánosan... Az ítélezők diadalt érezhettek, a katonák közönyt tanúsítottak. Utóbbiak számára fontosabb volt a játéka, a sorsvetés. A nép pedig hallgott...

Csak a lator érezte bűnét, amelyről nem tudjuk, hogy mi volt. De nem is tudhatjuk meg. Hiszen éppen Krisztus fedezte el! Mert a lator nem csupán megbánta, hanem meg is vallotta bűnét. Ezért nyert bocsánatot Jézustól.

Leesett szívről a nehéz kő – mondjuk olykor, magunkat illetően is. Leesett-e

vajon a tanítványokéről is? Péter sírt; Júdás felakasztotta magát. És a menekülők – teherrel a szívükön – ma is futnak?

Tartottak-e, tartanak-e magartatásuk következményeitől a menekülők? Nem lehet csodálkozni rajta, ha nem bíznak a megbocsátásban. A bűntudatot a bűnbánatnak és a bűn megvallásának kell követnie. Elfutunk-e (elfutok-e) előle a legalkalmasabb idősokban? Hiszen a bocsánatot ingyen és kegyelemből nyerjük, hit által, nem pedig sorsvetésén...

Igen, elvégeztetett, majd a sírt lezárták. Ám Jézus ügyét ma sem lehet lezárni – az emberiségét sem. Ugyanis nem egy „halott emberre”, hanem a Feltámadottra tekinthet!

M. L.

Imádság

Urunk, Istenünk!

Amikor most leborulunk előtted, és eléd visszük a világ nyomorát, kezded ajánljuk a szenvedőket, betegeket, haldoklókat, különösképpen könyörgünk hozzád magyar hazánkért.

Urunk, bocsásd meg, hogy a haza iránti szeretet és felelősség kialvóban van lelünkben. Lelünk kiüresedett, érzeink eltoppantak. Megtelepedett bennünk a közöny, az érdeklődéstől elzárkózott életsemlelet. Megtanultunk üres tekintettel csak fogyasztani. Elveszében van a hitünk. Elveszében van az a hitünk, hogy egyedül te vagy az Úr, hogy az élet többet jelent az anyagi javaknál, hogy emberi arcunk megőrzése többet ér az alkalmi sikereknél.

Elveszében van az a látásunk, hogy a föld, ahol élünk, több, mint egy földterület, hogy mi, akik itt élünk, nem csak „országok” vagyunk: ez a föld a hazánk, amelyért felelősek vagyunk, mert tőled kaptuk. Felelősek vagyunk a gyermekek lelki fejlődéséért, az ifjúság tiszta tekintetért, az öregek nyugalmáért, a föld gyümölcseért, a szavak hiteért, az élhető élet fenntartásáért, a jövőbe vetett hitért.

Urunk, taníts meg bennünket szeretni egymást és újra szeretni ezt a hazát. Őrizz meg attól, hogy elveszítsük ezeréves örökségünket. Lehelj lelket ebbe a népedbe, hogy reménységben megújulva, egymással megbékélve – levetve a közöny mindent elszűrítő leplét – ismét örömmel lásson munkához, építse földi, tőled kapott otthonát, és munkálkodjon országod építésében.

Urunk, egyedül tied a hatalom és a dicsőség!

Urunk, teremts újjá bennünket!

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, könyörülj rajtunk!

Ámen.

KINCZLER IRÉN

HETI ÚTRAVALÓ

Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életet adjon váltásul sokakért. (Mt 20,28)

Böjt ötödik hetében az Útmutató reggeli igéi az örök Főpap – érettünk végzett – szolgálatáról szólnak. Feketevasárnap szoltárának kérdése – „Miért kell gyászban járom, miért gyötör az ellenség?” – Jézus szenvedéstörténet felé fordítja figyelmünket. Csak az Úr Szolgája kérheti ezt hitelesen: „Ítéld meg, Istenem, és légy pártfogóm a hűtlen néppel szemben, ments meg az alattomos és álnok emberektől!” (Zsolt 43,2.1; LK) Atyja ítélete, igazságszolgáltatása Jézus megdicsőülését jelenti a keresztdíszat által. Passióvasárnap emlékezzünk: a mi ítéletünk is ő veseli, bűneink büntetését ő hordozza el! Zebedeus fiainak kérésére – „Add meg nekünk, hogy egyikünk a jobb, a másikunk a bal kezéd felől üljön majd dicsőséges uralkodásod idején” (Mk 10,37) – a közvetett felelet heti igénkben olvasható. Isten országába csak kegyelemből, hit által juthat be az olyan tanítvány, aki Urát követve, mindenki rabszolgájaként akar első lenni a szolgálatban. De az igazságszolgáltatás kizárólag az Atya „hatáskörébe” tartozik! A Melkisédek rendje szerinti Főpap „örök üdvösség szerzőjévé lett mindazok számára, akik engedelmeskednek neki” (Zsid 5,9). Engedelmes tanítványai vagyunk-e az engedelmes Fiúnak?! Dávid papként és királyként ismerte a Messiást: „Igy szól az Úr az én uramhoz: Ül a jobb kezem felől... Pap vagy te örökké, Melkisédek módján.” (Zsolt 110,1.4) Jézus az útnyitó, „ezért üdvözíteni tudja örökre azokat, akik általa járulnak Istenhez...” „...ezt egyszer s mindenkorra megselekedte, amikor önmagát adta áldozatul.” (Zsid 7,25.27b) „Aki valami egyebet is melléje állít ennek az áldozatnak, istenkáromlást cselekszik. Mert csak egyetlen áldozat van” – tanítja Luther. Jób hisz abban, hogy Megváltója él, és tudja, „hogy van ítélőbíró”, aki igazságot szolgáltat; ezért azt szeretné: „Bárcsak leírnák szavaimat... minden időkre közziklábá vésné! Mert én tudom, hogy az én megváltóm él” (lásd Jób 19,23–29); „s ezután feltámaszt a porból” – így fordítja Luther ezt az életfordító kulcsmondatot. Hisszük-e, tudjuk-e és valljuk-e ezt? – ez böjt kulcskérdése! Krisztus „a tulajdon vérével ment be egyszer s mindenkorra a szentélybe, és örök váltást szerzett”. „...önmagát áldozta fel ártatlanul az Istennek...” (Zsid 9,12.14) Nem a vörös tehén hamva, hanem Isten Bárányának a kiontott vére tisztítja meg lelkiismeretünket! Pál is „egy-ügyű” szóokként „csak” a megfeszített Krisztust hirdeti, hogy hitünk „ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék” (1Kor 2,5)! A Krisztus áldozata egyszeri, meg nem ismételtető! „Ő (...) egyetlen áldozatot mutatott be a bűnökért...” „...egyetlen áldozattal örökre tökéletes tette a megszenteltek.” (Zsid 10,12.14) János látomásában a Bárány és kísérte a Sion hegyén állt. János a trónus előtt új éneket és egy hangot hallott, amely „olyan volt, mint a hárfásoké, amikor hárfán játszanak” (Jel 14,2). Már itt: „Őt, Isten Bárányát zenéj új énekem, / Őt áldja megváltott életem.” (ÉÉ 386,3)

GARAI ANDRÁS

Ősmagyar hitvilág kontra kereszténység?!

► „Mindig büszke voltam arra, hogy magyarnak születtem. Sokszínű kultúrájú, szívós és ügyes nép a miénk! Szívemhez közel áll a magyar népzene, és gyakran olvasgatom mondáinkat, meséinket is. Lakásomat többnyire olyan képző- és iparművészeti alkotásokkal dekorálom, amelyeken fellelhetők az ősi magyar népi motívumok. Egy barátnóm arra hívta fel a figyelmemet, hogy ezek – a zenével és a mondákkal együtt – az ősmagyar pogány hitvilágot idézik. Szerinte meg kell szabadulnom tőlük. Kérem, segítsen tisztán látnom ebben a kérdésben!”

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szókéne Bakay Beatrix

vashatjuk – abban a részben, ahol arról esik szó, miként adta el Szvatopluk fejedelmeg egy fehér lóért a földjét Árpád népének – a következőket: „Árpád pedig népe között megtöltötte a Duna vizéből szarukürtjét, és mind a magyarok előtt ama kürtre a mindenható Isten kegyelmét kérte: adja nekik az Úr ezt a földet mindörökké. Szavait végezvén, felkiáltottak a magyarok: »Isten, Isten, Isten! Háromszor hangoztatták, innen keletkezett ez a szokás, meg is maradt a magyaroknál mind a mai napig.» De tudjuk, hogy az ősmagyarság hitvilágában jól megfér egymás mellett ennek a teremtető, égben lakozó Istennek, illetve az égitesteknek és a természeti elemeknek a tisztelete. A pusztában élő népek ekkor egyistenhívőnek tartották magukat, de Istennel a szellemi világ lényeihez szemlélően vagy a táltosokon keresztül tartották a kapcsolatot. A belső-ázsiai lovas népeknek az eredetükre vonatkozó hagyományai a mítosz körébe burkolták a nép létrejöttének és országalapításának a valóságos folyamatát.

A magyar uralkodóház a turulmonda alapján mint turulnemzetség lett ismert. E szerint Álmos vezér anyjának, Emesének álmában egy héjaforma madár jelent meg, amely rászállott, és ettől ő teherbe esett, így ágyékából dicső királyok származtak. Emese gyermeke test és vér szerint az apjéé, Ügyek vezéréé volt, de az álomban érkező turul a totemizmus felfogása szerint megerősítette az apaságot, és azt fejezte ki, hogy az utód az apánál különb, a régi ősről hasonló fejedelem lesz.

A honfoglaló magyarság a totemizmus két fajtáját ismerte: a nemzetség- és a családtotemizmust. A magyar totemizmus jellegzetessége a madártotem. A turul volt az eszményi, a hibátlan, a győzhetetlen, vagyis az isteni. És ez bi-

zony azt mutatja, hogy ez az állat – mint szent állat, mint „kis magyar fénixmadár” – isteni tiszteletnek örvendett. (A mitológiai fénixmadár egyébként Egyiptomból került a római és görög mítoszokba, majd a miénkbe, mint a tűzben újra és újra elhamvadó, de megifjodó, újjászülötő madár, amely a napisten egyik földi hasonmása...)

És akkor még nem beszéltünk az „istenanyáról”, Babbáról, aki a termékenységkultuszban szerepelt, vagy az elhalt őskő visszajáró szelleméről, akiknek tiszteletével függtek össze a különféle temetkezési szertartások. No és a tündérek, a lidércokről és tűzmanókról, sárkányokról meg táltos lovakról, amelyek fontos szereplői az ősmagyar hitvilágból táplálkozó népmeséknek. Azokban a népmesékben, amelyek az égig érő fával, máshéven „világfával” kapcsolatosak, lehetetlen nem észrevenni, hogy a hőst soha nem a mindenható Isten, hanem a Szel, a Hold és a Nap anya segíti útján. Az égig érő fa egyébként népművészetünk leggyakoribb jelképe. Talán ilyen ábrázolás is díszíti lelvélró testvérem szobájának falát? Nem árt, ha tudjuk, hogy őseink mítosza szerint a születésre várók lelke a túlvilágon, az életfa ágán lakozik, onnan száll le a földi életbe, majd a test halála után oda is tér vissza. Ó, milyen távol van ez a mi feltámadáshitünkötől!

Lehetséges, hogy Tekla lakását csillagkép- vagy égitestjelképek ékítik? Megfontolásra méltó, hogy egy keresztény otthonba illenek-e ezek az ábrázolások, ha eleink istenként tisztelték mindazt, amit jelképeznek! Szeretettel ajánlom figyelmébe Jeremiás próféta szavait, aki a csillagimádók csontjairól jövendöl, hogy: „Kiterítik azokat a nap, a hold és az ég egész se- rege elé, amelyeket szerettek, tisztelték és követek, amelyekhez folyamodtak, és amelyek előtt leborultak.” (Jer 8,2a)

Szívből kívánom, hogy az ige nyissa meg lelki szemeidet, hogy ebben a kérdésben is jól lásson:

SZÓKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a levelekre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

Lehetőségek piaca

VI. Szélrózsza találkozó, 2006. július 19–23., Szolnok

Immáron tíz éve elindult valami. Egy nagy, országos ifjúsági rendezvény. Lehetőséget kaptunk, hát éljünk vele! Ám az sem mindegy, hogy miként.

Az idei Szélrózsza mottója: „Tenyerebe véstelek”. Úgy hangzik, mint egy ígéret. Erre az ígéretre nekünk, embereknek van szükségünk. Az Isten tenyerebe vésvé elhettük életünket, biztonságban. Az ő kegyelméből adódik ez a biztonságérzet. Ez nem jelenti azt, hogy ezután minden mindegy. Sok lehetőséget kaptunk már és kapunk nap mint nap. Ez a találkozó is egy nagy lehetőség. Használjuk ki, éljünk vele! Ne magányos keresztényként, hanem együtt, kö-

szolgálatuk. Olyan csoportok, szervezetek jelentkezésére is számítunk, amelyek egyházi vagy civil szervezetként aktuális ifjúsági, társadalmi problémákkal foglalkoznak. Ezen területek közé tartozhat például az iskolamentő szolgálat, a drogprevenció, a környezetvédelem stb. Várjuk továbbá egyházunk különféle munkaágainak a bemutatkozását, például: evangélikus kiadványok; egyetemi gyülekezetek; kórházmisszió; börtönmisszió; cigánymisszió; médiakapcsolatok; lelkesképzés; ökumenikus kapcsolatok; oktatási intézmények; népfőiskolák – és még sorolhatnám.

A Szélrózsza országos evangélikus if-

FOTO: T. PINTER Károly

zőségben, felfedezve azt, hogy összetartozunk.

A Szélrózsán felvonuló munkaágak között a *Lehetőségek piaca* egyben a lehetőségek tárháza is! Rendezvényről rendezvényre megmutathatjuk, hogy milyen színes az egyházunk. A *Lehetőségek piaca* az a hely, ahol mindenki bemutathatja speciális vagy éppen nem speciális, de működő munkaterületét, ezáltal másoknak is ötletet adva.

Várjuk azon ifjúsági csoportok, cserkészcsapatok jelentkezését, amelyek tagjai úgy érzik, hogy a levelekre adott válasz segítség lehet eddigi tapasztalatuk és

júsági találkozó mindig magában hordozza a találkozás izgalmát. Annyi mindenünk van, hát mutassuk be, és ismerjük meg másokkal is! Egyházunk középiskoláinak a diákjai potenciális résztvevők a mindenkorai Szélrózsza találkozón. Érezzük annak a felelősségnek a súlyát, amelyet az egyház jövő nemzedékének összefogása, nevelése és értékek közvetítése jelent! Akár egy ilyen ötnapos rendezvényen keresztül is. Lehetőség, hát éljünk vele!

Várjuk a jelentkezéseket!

CSOSZÁNSZKY MÁRTA
(mcsoszi@lutheran.hu)

HIRDETÉS

Böjti meditáció

A Budavári Evangélikus Egyházközség szeretettel hív mindenkit böjti meditációs alkalmára, amelyet a gyülekezetünk épülete alatt elhelyezkedő barlangban rendezünk meg *A keresztfa titka* címmel. Célja lehetőséget adni a böjt személyes átélésére, mélyebb átélést és plasztikusabb megfogalmazási lehetőséget biztosítani a számadásnak, a gondolkodásnak, az Isten előtt való megállás időszakának.

A meditációs ösvény folyamatosan látogatható, április 2-től 15-ig. Nyitvatartási idő: hétfőtől péntekig 11.30–12.30 és 18.00–20.00; szombaton 17.00–20.00; vasárnap 12.30–13.30.

Kérjük, hogy részvételi szándékát – amennyiben lehetséges – gyülekezetünk bármely elérhetőségén előre jelezni szíveskedjék! Tel.: 20/824-3468 (Simon Attila). Cím: 1014 Budapest, Táncsics M. u. 28.

HIRDETÉS

Pályázat pedagógusállásra

Az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium pályázatot hirdet angol szakos középiskolai tanári állásra.

A pályázat feltétele: történelmi egyház melletti elkötelezettség, lelkesítő ajánlás és szakirányú egyetemi, illetve főiskolai végzettség.

A pályázatot az iskola igazgatójának kérjük megküldeni az alábbi címre: Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium, Jantos Istvánné igazgató – 5900 Orosháza, Bajcsy-Zs. u. 1.

HIRDETÉS

Intenzív németnyelv-tanfolyamot indítunk 2006. augusztus 21-től 26-ig (hat nap) a Budapesti Evangélikus Kollégiumokban.

Cél: felkészítés a tanév német nyelvű óráira intenzív nyelvyakorlással, szerepjátékkal azoknak, akiknek egy- vagy két évnyi iskolai nyelvtanulás van a hátuk mögött. Téma: a mindennapi élet; egyházi alapszókincs elsajátítása.

Részvételi díj: 35 000 Ft teljes ellátással (szállás, étkezés), oktatással. A díj továbbá magában foglalja a tankönyvcsomagot (*Der verborgene Schatz*), valamint a délutáni budapesti programokon való részvételt is, melyek kapcsolódnak az oktatáshoz.

Előzetes jelentkezés Thiering Etelka nyelvtanárnál (írásban): Budapesti Evangélikus Kollégiumok, 1077 Budapest, Rózsák tere 1. vagy a thiering.etelka@kre.hu e-mail címen. A jelentkezés határideje 2006. április 30.

HIRDETÉS

Déli Evangélikus Egyházkerület

Gyülekezetvezetői találkozó – Bonyhád, április 28–29.

Április 28., péntek

- 17.00: Nyitóáhitat: Krähling Dániel
- Megnyitás: Szemerei Zoltán
- 17.30: Harmati Béla köszöntése + interjú (Szűcs Petra)
- 18.00: *Merre tart a világkereszténység?* (vetítés) – Gáncs Péter
- 19.15: Vacsora
- 20.30: Zenés műsor: Kovács Gábor (Holló együttes)

Április 29., szombat

- 07.00: Reggeli
- 08.30: Áhitat: Barthel-Rúzsa Zsolt
- 09.00: *A vezetés művészete – Káposzta Lajos és Koszorús Oszkár*
- 10.30: Szünet
- 11.00: *Merre tart egyházunk? – Új országos felügyelő*
- 12.00: Egyházkerületi hűségérmekek átadása
- 13.00: Ebéd
- 14.00: Egyházkerületi pályázati díjak átadása
- 14.30: Kerületünk a számok tükrében – Andorka Árpád
- Fórumbeszélgetés a kerületi felügyelőjellel, egyházmegyei elnökségekkel
- 16.00: Záróáhitat: Gáncs Péter
- 17.00: Vacsora

Jelentkezni április 10-ig lehet a Déli Egyházkerület Püspöki Hivatalában. Cím: 1088 Budapest, Puskin u. 12. Tel.: 1/338-2360; fax: 1/338-2302; e-mail: deli.kerulet@lutheran.hu.

ISTENTISZTELETI REND / 2006. április 2.

Böjt 5. vasárnapja (Judica). Liturgikus szín: lila. Lekció: Jn 8,46–59; 1Móz 22,1–13. Alapige: Zsid 9,11–15. Énekek: 199., 379.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre (dr. Fabiny Tamás iktatása); du. 6. Simon Attila; II., Húvösvölgyi út 193., Félé de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. (úrv.) Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Orosz Gábor Viktor; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4. de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv., családi) Smidélus Gábor; de. 11. (úrv.) Lackner Pál; du. 6. Gerőfi Gyuláné; VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (családi) Muntag Andorné; du. 11. (úrv., szuplikáció) Tóth Katalin; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. (úrv.) Kinczler Irén; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.); Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Kinczler Irén; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv., szuplikáció) Kalit Eszter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; XI., Némervölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpád; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség) du. 6. (úrv.) Barthel-Rúzsa Zsolt; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv., családi) Bácskai Károly; de. fél 12. (úrv.) Zsugyel Kornél; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv., szuplikáció) Kalit Eszter; du. 6. (úrv., Tamás-mise) Balicza Iván; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. (szuplikáció) Kalit Eszter; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Bátorvölgyi Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákospalota, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kósa László; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákospalota, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (ref. templom) de. 8. (úrv.) Győri Gábor; Kispes, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) dr. Harmati Béla; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi (ref. templom) de. fél 9. ifj. dr. Fabiny Tibor.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Nyomtatott betűkkel szolgálni

Gyülekezeti könyvterjesztők és keresztyén könyvesboltok első szakmai napja

► **Ki ne tapasztalta volna már, hogy van olyan könyv, amelyet kézbe véve úgy érzi: nemcsak egyszerűen olvas, hanem gazdagodik is egy-egy szó, egy-egy sor vagy történet által? Tudják ezt a keresztyén kiadók munkatársai is, akik ráadásul egy különleges üzenetet kívánnak átadni a Biblián és a keresztyén irodalom keresztül: az evangéliumi jó hírt. Szolgálatuk örömeit és nehézségeit március 25-én személyesen is megoszthatták egymással a budapesti Lónyay Utcai Református Gimnáziumban rendezett, gyülekezeti könyvterjesztők és keresztyén könyvesboltok első szakmai napja elnevezésű program keretében.**

Az előzetesen regisztrált több mint kétszáz gyülekezeti könyvterjesztő, illetőleg huszonöt keresztyén kiadó munkatársai az iskola második emeletén elhelyezett tabló – a Magyar Bibliatársulat mozgó bibliatörténeti kiállítása – segítségével áttekintést kaphattak az írás, illetve az Írás történetéről. A nyitott ajtón ki-ki bepillantatható a nagyterembe, ahol a kezdés időpontjában már álltak a különböző keresztyén kiadók standjai, amelyeknél a nap folyamán kedvezményrel lehetett megvásárolni a könyveket.

A nézelődés után helyet foglaló résztvevőket a Harmat Kiadó igazgatója, dr. Herjeczki Kornél üdvözölte, majd a szervezők – többek között a Magyar Bibliatársulat, a református Kálvin Kiadó, valamint egyházunk Luther Kiadója – nevében köszönetet mondott a Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesületének. Mint megtud-

tuk, az általuk kiírt pályázat elnyerése tette lehetővé, hogy megrendezhették a programot.

FOTO: BOTA DÉNES

Nyíregyházától Székelykeresztúrig

Testvériskolai kapcsolat

► **Egyre több evangélikus gyülekezetünk épít ki testvér-gyülekezeti kapcsolatot erdélyi magyar gyülekezetekkel. Egymás megismerése, a kölcsönös látogatások, az egymásra figyélés évről évre kedves és maradandó lelki-szellemi élménnyel gazdagítják magyar nyelvű közösségeink életét. Nem kivételesen a testvérkapcsolatok ápolása az iskolák között sem. Az Északi Egyházkerület legnagyobb gyülekezetének, a nyíregyházinak a területén működő Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium néhány éve ápol ilyen a székykeresztúri Unitárius Teológiai Líceummal. A március 15-ei közös ünnep alkalmából kérdeztem az együttműködésről Tar Jánosnét, a nyíregyházi iskola igazgatóját.**

– Az Erdélyi Unitárius Egyház 1993-ban kapta vissza székykeresztúri liceumát a román államtól. A nyíregyháziak voltak az elsők, akik felvették a kapcsolatot az intézmény vezetőivel. Azóta több ízben találkoztak, legutóbb idén, március idusán. Mik voltak ennek az előzményei, hogyan találtak egymásra?

– 2000-ben fogalmazódott meg először a tantestületben és jómagamban is a vágy, hogy határon túli magyar nyelvű iskolával legyen testvériskolai kapcsolatunk. Az északkeleti és keleti határ közelsége miatt nyitottak voltunk mind Erdély, mind pedig Kárpátalja felé. A nyíregyházi gyülekezet lelkészeitől kértem segítséget 2002-ben, hogy ajánljanak egy – lehetőleg evangélikus – iskolát.

Sztankó Gyöngyi lelkész az erdélyi kapcsolatai révén jutottunk el az egyházi kézbe visszakerült, kétszáznyelven tanuló oktató székykeresztúri iskolához. Mi felajánlottuk, hogy szívesen várjuk őket, és elmondtuk azt is, hogy hasonlóképpen örömmel látogatjuk meg a tizenegyszer lakosú színmagyar város egyházi oktatási intézményét. Szombatfalvi József unitárius esperes vezetésével ötfős delegációt láthatunk vendégül négy napra. Ezalatt időnk volt megbeszélni a kapcsolattartás kereteit; ekkor döntöttünk arról, hogy nemzeti ünnepeinket együtt ünnepeljük. Így jutottunk el március 14-én Székelykeresztúrra tizennyolc diákkal és négy tanárral.

– A határainkon túli magyarulterületeken talán még felemelőbb érzés lehet az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kitörésének évfordulóját ünnepelni, mint az anyaországban... Hogyan zajlott a megemlékezés?

– Már második alkalommal ünnepeltük együtt március 15-ét. Délben istentisztelettel indult a nap programja a székykeresztúri unitárius templomban. Mintegy ötszáz anyaországi vendég vett

részt az ünnepségen. Itt találkoztunk az unitárius egyházzal, a város és a városi intézmények vezetőivel. Diákjaink félórás, igényes kulturális műsorral készültek – ugyancsak második alkalommal –, melynek keretében énekeltek, verset mondtak, illetve szemelvényeket olvastak fel irodalmi művekből, mindezt pedig a korra jellemző képekkel színesítették. Ezután az ünnepelő serege fúvószenekar kíséretében a város főterére vonult. Számtalan magyar zászlót lengetett a szél, és mindenki kokárdát viselt... Rend-

A nyíregyházi gimnázium tanulói a március 15-ei székykeresztúri ünnepségen

geteg koszorú – köztük a miénk is – került a Petőfi-szobor talapzatára. Este istentisztelettel zártuk a napot a református templomban.

– A közös ünnepelésen kívül a kapcsolattartás milyen formái segítik, hogy a két iskola diákjai és tanárai még jobban egymásra találjanak? Milyen segítséget tud nyújtani a nyíregyházi gimnázium a testvérintézménynek?

– Mindenekelőtt abban tudunk nekik segíteni, hogy kapcsolatuk legyen az anyaországgal. Talán ez a legfontosabb. A magyar nyelvű szépirodalomnak nagyon örülnek. Teveink között szerepel a diákcsereprogram, amelyben három-négy ta-

Az igazgató bevezető előadásában aláhúzza: egybek mellett azért is fontos ez a nap, hogy tisztázzák és tudatosítsák küldetésüket: az egyházzal már kötődő emberek elérése mellett leglényegesebb feladatuk az, hogy elérjék „az e körön kívül esőket” is. Minden korosztálynak szüksége van a Szentírásra – emelte ki – és olyan irodalomra, amely Isten üzenetét közvetíti, tekintetbe véve az életkori sajátosságokat és az egyes generációkat foglalkoztató problémákat. Ne feledjük azt sem – hangsúlyozta –, hogy „a megszerzett kincs” nem a miénk. A jó könyvek a misszió eszközei, ajánljuk tehát őket, adjuk tovább családunkban, szomszédságunkban, munkahelyünkön, hogy mások is épülhessenek általuk.

A nap további részében elsőként maguk a jelenlévők gazdagodhattak: például dr. Pálhegyi Ferencnek *Az olvasás szerepe a személyiség fejlődésében* címmel tartott rövid referátuma, Pecsuk Ottónak a bibliatársulatok történetét ismertető, *A Szentírás a 3. évezred elején* című előadása, avagy éppen a csoportbeszélgetések által.

Az ebédszünet előtt elhangzó zárzóban dr. Herjeczki Kornél a résztvevők óhajának adott hangot, amikor kifejtette: reméli, hogy ezzel az alkalommal sikerült hagyományt teremteni, és egy év múlva újabb szakmai napon találkozhatnak egymással keresztyén könyvterjesztők és kiadók.

■ G. Zs.

nuló tölthetne néhány hetet nálunk, a mi diákjaink pedig náluk. Ezt pedagógusainknak is felajánlottunk; ők az óralátogatás mellett a tanórákon taníthatnának is a fogadó intézményben. Ezenkívül évente egy közös csendesületet szervezünk, amelyen a két intézmény diákjai és tanárai együtt vehetnek részt a napindító és napzáró áhitatokon, illetőleg az egyéb programokon, ahol természetesen alkalom nyílik a jóízű beszélgetésekre is.

Tavaly mi voltunk Vargyason egy nomád táborban, legközelebb pedig májusra tervezünk egy szatmár-beregi tábor az erdélyi gyerekekkel. Tekintettel arra, hogy ők nagyon nehéz körülmények között élnek, eddig minden alkalmat igyekeztünk finanszírozni. Nekik sokszor még az is gondot jelent, hogy egy magyarországi út költségeit magukra vállalják. Szeretnénk ezt továbbra is biztosítani számukra.

Hogy mi mit kaphatunk tőlük? Magyar létünkre magyarságot tanulhatunk, diákjaink tisztá gondolkodást, az erdélyi ember mentalitását. Erre kiváltképp fogékonyak voltak a mi tanulóink. Volt

egy kislány, aki három tanulókat hívta meg vacsorára, annyira összeharagított taval a mieinkkel...

– Szerepel-e tevek között a kapcsolatfelvétellel egy újabb – esetleg evangélikus – intézménnyel?

– Igen, már gondoltunk rá. Jó lenne egy szívesen együttműködő kárpátaljai, esetleg erdélyi intézményt találni. Tavasszal lehetőségem lesz kiutazni Kárpátaljára, szeretnék megismerkedni az ottani lutheránusokkal és reformátusokkal. Talán ennek eredményeként létrejöhet az újabb testvérkapcsolat.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

www.frankfurt-evangelisch.de

Díjnyertes a német evangélikus oldalak között

A Németországi Evangélikus Egyház (EKD) 1996 óta minden évben meghirdeti a felekezeti honlapok versenyét. A Webfish díj arany, ezüst vagy bronz fokozatát kaphatja meg a zsűri által kiemelkedő minőségűnek ítélt internetes oldal, melyet valamelyik evangélikus közösség vagy szervezet készített. Az idei nyertes honlap Frankfurt nagyvárosi dzsungelének világhálós egyházi útmutatója.

A Majna-parti metropolis sokak számára nem több üzleti központnál, regionális gazdasági centrumnál, felhőkarcolós nagyvárosnál. Pedig jelen van az evangélikus egyház a város életében, nem is akárhogyan!

szítók igyekeztek minden tudnivalót összegyűjteni a város hatvan evangélikus gyülekezetével kapcsolatban. A közösségek élete, templomaik és alkalmak töviről hegyire fel vannak sorolva. Aki a nagyvárosba csöppen, lakcíme beírására rögtön megkapja a „területileg illetékes” egyházközség címét, a templom fotóját és egy részletes bemutatkozást arról, hogy milyen csoportok és munkaterületek érősek a gyülekezetben.

Akit általában érdekel az evangélikus egyház szolgálata, a *Hit és Élet* rovatban olvashatja a keresztségről, konfirmációról, esküvőről, temetésről szóló részletes tájékoztatót, sőt egy virtuális kapcsolatba is beléphet. Ha kérdései vannak,

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

naptárba rendezve találjuk meg a honlapon. Szerepelnek itt a különleges istentiszteletek (családi, esti zenés istentisztelet, egyháztól távol állók alkalmak stb.) és kulturális események is, mint például kiállítások, koncertek; még bolhapiac is helyet kap a kínálatban.

A honlap minden területen igyekszik felcsigázni az érdeklődést. A kínálatról szóló menüpontban érdeklődési körök szerint rendezve találjuk a fiataloknak és idősebbeknek, családosoknak és gyerekeknek, lelki és kulturális elkötelezettségűeknek szóló ajánlatokat. Például a családokról szóló gyűjtemény mottója: „Legyen több, mint apa – anya – gyerek”. A kínálatban pedig a baba-mama kluboktól kezdve az ifjúsági munkán és a pszichológiai tanácsadáson keresztül az egyházi szabadidő-szolgáltatig mindenféle megtalálható.

Azok számára, akiket a komoly témák nem kötnek le annyira, az „interaktív” menüpont kínál kvízzjátékokat és a helyi viszonyokhoz illeszkedő, ötletes elektronikus képeslapokat. Még a konzumgörcsben szenvedők is találhatnak hasznos ajándékot baráti körüknek, hiszen az Info Center internetes boltjában formás kávéscsészéket, ökumenikus térképet vásárolhatnak, de a legjobb minőségű evangélikus csokoládéból is rendelhetnek...

Útra fel tehát, németül tudók! Irány Frankfurt – legalábbis virtuálisan! Tanuljunk a német díjnyertesről, hogy miként lehet és érdemes bemutatni egy modern nagyváros hívő életét.

■ BOGDÁNYI GÁBOR

Öt évvel ezelőtt Frankfurtban került sor a német evangélikus napokra, a Kirchentag, melynek csaknem százezer résztvevője között néhány százan mi, magyarok is láthattuk a frankfurti evangélikus élet gazdagságát. Mostanra pedig elkészült a virtuális egyházi bemutatkozó oldal is a www.frankfurt-evangelisch.de címen. Ezen a honlapon a ké-

virtuálisan (e-mailben) kapcsolatba léphet az Info Centerrel, de útmutatást kaphat arról is, hogy miként találja meg a frankfurti evangélikus közösségek központi irodáját. Németországban az egyházadó miatt kiemelt téma az egyházból való kilépés, ezért fontos a belépésre, a visszalépésre való bátorítás is.

Az aktuális információkat esemény-

Éneklő (evangélikus) ifjúság

► **Ezen a hétvégén újra énekszó tölti be a Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola termet. Az intézmény március 31. és április 2. között ad otthont az evangélikus középiskolák második országos kórustalálkozásának. A több szempontból is kiemelkedő jelentőségű eseményre hét oktatási intézményünk kórusát várják.**

Nováky Andrást, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium énektanárát kérdezzük:

– Honnan jött e zenei rendezvény megszervezésének az ötlete?

– 2000-ben volt a legnagyobb evangélikus zeneszerző, Johann Sebastian Bach (1685–1750) születésének 315. és halálának 250. évfordulója. Ebből az alkalomból műveltségi versenyt tartottunk, amely a résztvevők körében nagy sikert aratott. Ekkor jobban megismerhettem az ország különböző területén dolgozó evangélikus kollégákat is. A találkozás nyomán született az ötlet, hogy kétévten legyenek ilyen műveltségi vetélkedők, a köztes esztendőben pedig szervezzünk országos evangélikus kórustalál-

kozót, a karvezetők és az énekkarok, valamint minden zenebarát örömeire.

– Az első kórustalálkozó különlegessége volt az úgynevezett gyorstanulási verseny. Ezt az idén is megrendezik?

– Igen. Ez a kihívás – hogy egy-egy kórusnak fél óra alatt kell megtanulnia egy számára addig ismeretlen kórusművet – két éve nagy sikert aratott. Ezért szeretnénk folytatni ezt a „vállalkozást”. A részt vevő kórusoknak idén Csorba István karnagynak egy – kifejezetten erre az alkalomra komponált – művét kell megtanulniuk. Fontosnak tartom, hogy minden találkozáson legyen egy játékos zenei vetélkedő, amelynek révén a gyerekek közelebb tudnak kerülni egymáshoz és a zenéhez.

Megkerestük a találkozó előtt Mihályi Zoltánt, a Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási Osztályának vezetőjét is.

– Milyen visszhangja volt az első, 2004. évi kórustalálkozásnak?

– Nagy örömmel fogadták a lehetőséget mind az evangélikus középiskolák igazgatói, mind pedig a kórusvezetők, illetve kórustagok. Az énekkarok boldogan néztek szembe a „kihívással”. A ta-

lálkozó egyfelől módot adott felkészültségük összevetésére és a közös éneklésre, másfelől önmagában már a találkozás lehetősége is játékos hatással volt az énekkarok munkájára.

– Ön személy szerint miben látja a kórustalálkozó jelentőségét?

– Egyháznak középiskolái földrajzilag távol esnek egymástól, nehezen oldható meg a személyes kapcsolattartás, a közös szakmai munka. Mint utaltam rá, ez a „verseny” remek alkalom arra, hogy diákok és tanárok egymással találkozzanak. Emellett a kórusok iskolájuk és gyülekezetük jó hírnevét is öregbítik. A daloló ifjak a vendéglátó gyülekezet tagjainak is örömet szereznek, hiszen egy-egy kisebb csoport Nyíregyháza-Kertvárosban és Nyírszölősen is szolgál énekével. De lényegesnek tartom a találkozási azért is, mert az ének-zene oktatás a mai magyar iskolarendszerben sajnálatos módon egyre inkább háttérbe szorul. A diákok túlterheltségének csökkentése érdekében ugyanis egyre kisebb óraszámokban oktatnak készségterületeket. Ez azért is szomorú, mert a művészet és a zene valódi szellemi élményt nyújt, és része a boldogabb, teljesebb emberi életnek.

■ GAZSU

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Tartassék istentisztelet minden nemzeti ünnepen!

Dr. Frenkl Róbert, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője az *Evangélikus Élet* március 12-én megjelent számában írja: „1848-ban keresztény – katolikus és protestáns –, zsidó és pogány magyarok együtt küzdöttek a nemzet szabadságáért.” '48-ban és '56-ban „együtt haltak meg a különböző hiten lévőek... a szent magyar szabadságért”. „Felmerül a kérdés, van-e az egyháznak mondanivalója a nemzeti ünnepen. A válasz egyértelműen igen. (...) Különösen hangsúlyos a történelmi évfordulók megünneplése az egyházi iskolákban.”

Szent meggyőződésemm, ezekkel a sorokkal velem együtt minden magyar állampolgár mélyszélesen egyetért.

Ha ilyen szoros, egyértelmű, egyetértő az állam és az egyház felfogása a nemzeti ünnepekkel kapcsolatban, akkor én javasolom, hogy a zsinat hozzon olyan törvényt vagy rendelkezést, melyben kötelezővé teszi templomainkban istentisztelet tartását a nemzeti ünnepeken. Állami és nemzeti ünnepeink: március 15., május 1., augusztus 20., október 23.

Példát vehetnénk Izrael népéről, amely évezredek óta megüli purim és pészah ünnepeit stb. Mindegyik a zsidó nép történetének emlékeztető eseményeivel kapcsolatos nemzeti ünnep.

Tiszteljük meg népünket, nemzetünket azzal, hogy nemcsak az utcákon és iskolákban, hanem templomainkban is emlékezzünk meg nemzeti ünnepeinkről.

Erős vár a mi Istenünk!

Budaörs, 2006. március 15.

HORVÁTH MIKLÓS, a budaörsi evangélikus gyülekezet tiszteltelbeli presbitere

Egy szerző két levele az úrvacsoráról

Egyre ritkábban élek az úrvacsorával, és ez nyugtalanít. Nem mintha ezért nem érezném Isten jelenlétét életemben, az ő közelségét a hétköznapiakban. Természetesen olvasom is, hallgatom is igéjét, mégis hiányérzetem van a vasárnapi istentiszteleteken, amikor nincs úrvacsora.

Voltak évek az életemben, amikor természetes volt, hogy a vasárnapi istentiszteletnek szerves része az úrvacsora. Aztán vidékre kerültem, ahol az volt a szokás, hogy évente négyszer, ötször terítették meg az Úr asztalát. Itt többször elmentem a katolikus misére. – Aztán jártam olyan helyeken is, ahol a lelkész elmondta, hogy megterítették az Úr asztalát, de mikor arra került volna a sor, a gyülekezet kilencven százaléka kiment a templomból. – Én is! Megszégyenítőnek tartom ezt a gyakorlatot. Pál apostol intette a gyülekezeteket a „méltatlan” részvételtől. De mit mondana erre, hogy a nagy többség egyáltalán nem vesz részt a gyülekezeti úrvacsorai közösségben?

Tudom, hogy sokan azt mondják: nálunk ez mindig így volt, de ettől még nem lesz jobb. Kezdetből fogva tizenöt évszázadon át nem így volt, és sok evangélikus egyházban azóta is minden vasárnap megtörik a kenyert.

Szokás dolga? Nem hiszem, hogy akkor rossz szokás az úrvacsora hiánya. Visszaemlékszem azokra az évekre, amikor minden vasárnap élhettem az úrvacsorával. Milyen békeség árasztotta el szívemet, amikor az oltár elé térdelheltem... Milyen jelentéktelenek lettek az elmúlt hét problémái, aggodalmi, és mennyi erőt kaptam az előttem álló hét feladatainak megoldásához! Öröm és hálaadás lett az istentisztelet.

Persze hogy fontos az ígértetés, mégis meg kellene próbálnunk megváltoztatni azt a gyakorlatot, amikor a lelkész teljesítményétől függ, hogy megújultan tudunk-e hazamenni. Nem a jó ígértetéstől megyünk a templomba, hanem hogy Isten tiszteljük, imádjuk, és neki adjunk hálát – ami görög szóval az eukharisztia. Kérem azokat, akik felelősek az istentisztelet rendjéért, hogy vegyék komolyan ezt a kérdést, mert ahogy a rosszat megszoktuk, úgy a jót még könnyebb lesz megszokni.

Krisztusnak az úrvacsorában való jelenléte hitünk titka. A titkot többféleképpen lehet értelmezni. Az elmélet és gyakorlat nincs mindig összhangban egymással. Helyes teológia, helyes értelmezés mellett lehet rossz gyakorlat. Így látom ezt evangélikus egyházunkban ma.

Egy rossz gyakorlat ellen már Pál apostolnak is fel kellett emelnie a szavát alig néhány évttizeddel Jézus halála után. Aztán Luther választotta el a miseáldozattól az úrvacsorát, és Zwinglivel szemben keményen állította, amit Jézus is elrendelt: „...ez az én testem...”

Azóta azonban ismét sok minden változott. Az úrvacsorából emlékvacsora lett, amely főleg hűsvéthöz kapcsolódik. A kenyér és a bor jelkép lett hűveink felfogásában, az úrvacsora vétele pedig személyes kegyességünk jele, nem pedig az élet kenyere. Ezt mutatja, hogy teljesen összekeveredett a gyónás és az úrvacsora. A legtöbb helyen, amikor ritkán sor kerül rá, nem is hívják másképpen, mint „gyónás”.

Pedig a gyónás nem úrvacsora, az úrvacsora nem gyónás! A gyónás a mi bűneinkről szól, az úrvacsora viszont hálaadás, öröm és magasztalás, az élő Úrral való közösségünk.

Azt mondjuk, hogy az ige egyháza vagyunk, de talán nem vesszük figyelembe, hogy az Ige testté lett. A testté lett Ige, Jézus Krisztus jelenléte nem egyenlő az ígértetéssel. Ismert mondas, hogy az Ige testté lett, aztán az egyház szavakká változtatta. A prédikációban a mi gondolataink és bizonygatótételünk vannak jelen Jézusról. Az úrvacsorában pedig Jézus maga van jelen a kenyérben és a borban. Az Ige testté lett, nem ígértetetté!

Miért van annyi haldokló gyülekezetünk? Pál apostol azt mondja, hogy azért „erőtlenek és betegek közöttetek sokan”, mert nem becsülik meg az Úrnak testét (lásd I Kor 11, 29–30).

Milyen jó lenne, ha az új istentiszteleti rend bevezetésével az úrvacsora is minden vasárnap az istentisztelet szerves részévé válna, hogy éljünk általa! Milyen jó, hogy már vannak gyülekezetek, ahol ez így van. De félek, hogy a legtöbb helyen az új rend is, az úrvacsora is heves ellenkezést vált majd ki, és minden marad a régiben!

SZILAS ATTILA nyugalmazott lelkész (Győr)

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

FOTO: BODA ZSUZSA

Kozáksapka

Hozzávalók

A világos tésztahoz: 20 dkg kristálycukor, 4 tojás, 4 kanál langyos víz, 13 dkg liszt, 1 csomag sütőpor. A kakaós tésztahoz: ugyanez és még 2 evőkanál kakaópor. A krémhez: 1 csomag „főzős” vaníliás pudingpor, 3 dl tej, 2 evőkanál kristálycukor, 25 dkg vaj, 25 dkg porcukor, 1 tojás. A csokimázhoz: 1 tábla tejszokoládés tortabevonó, zsír. A bevonáshoz: kókuszreszelék.

A tészták elkészítéséhez a kristálycukrot, a tojássárgákat és a langyos vizet jól kikeverjük, majd hozzáadjuk a lisztet, a sütőport, végül a tojások felvert fehérjét. A kakaós tésztánál hozzáadjuk a kakaót is. Egy laposabb tepsiben körülbelül 160–170 fokon 20–25 percig sütjük, majd kihűtjük. A kihűlt tésztából közepes méretű pogácsaszaggatóval korongokat szaggatunk.

A krém elkészítéséhez a pudingporból, a kristálycukorból és a tejből a tasakon található leírás szerint pudingot készítünk, majd teljesen kihűtjük. A vajat, a porcukrot és a kihűlt pudingot összekeverjük; vigyázzunk, hogy ne legyen folyós. A masszához hozzákeverjük az egész tojást.

Egy kakaós tésztakarikához hozzáragasztunk egy világos tésztát a krém segítségével, és az egészet kívülről is bekenjük a krémmel. Belehengergetjük a kókuszreszelékbe, a legvégén pedig bevonjuk a tetejét a tortabevonóból és zsíról készített csokimázzal. (Megjegyzés: ha a krém elkezd folyani, akkor kis időre tegyük be a hűtőbe.)

Az *Evangélikus Élet* legutóbbi számában hiba csúszott a XV. országos hit-tanverseny helyezteiről szóló felso-rolásba. A 3–4. osztályos iskolai csapatoknál az Alberti Evangélikus Általános Iskola csapata lett a 3. helyezett. A csapat tagjai: Fekete Dávid, Iker Julianna, Nagy Zoltán, Zsilik Károly. A 7–8. osztályosok között a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium tanulói érték el 3. helyezést. A nevek helyesesen szerepelnek. A hibáért az ifjúsági osztály nevében elnézést kérek.

MÁDY ERZSÉBET gyermekreferens

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Szeretettel meghívjuk önöket ingyenes hangversenyünkre a pesti ferences templomba (Budapest V., Ferenciek tere) április 1-jén 19.30-ra. A Carmine Celebrat kórus és zenekar J. S. Bach János-passióját adja elő. Szólisták: Zádori Mária, Németh Judit, Szekován János, Moldvay József, Sárosi Károly. Continuo: Sződényi Nagy Enikő, Keskés Mónika. Vezényel: Zimányi István.

Szeretettel értesítünk mindenkit, hogy április 2-án, vasárnap 11 órakor Bence Imre esperes a budavári evangélikus gyülekezet lelkészi szolgálatába iktatja dr. Fabiny Tamást. Ebből az alkalomból mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

Lisznyay-Szabó Gábor-émlékhangverseny. Tavasz hangversenyt tartunk a békási evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező u. 1.) április 2-án, vasárnap 18 órakor. Közreműködnek: Fekete László, Medveczy Szilvia – ének; Koloss Krisztina – cselló; Koloss István, Lisznyay-Szabó Mária, Pál Diana – orgona, zongora, továbbá a baptista kamarakórus, vezényel: Oláh Gábor. A belépés díjtalan.

A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközségben április 9-én, vasárnap 10 órakor a családi istentisztelet keretében virágvasárnapi koncerttel szolgál a Szalóki család. Április 11-én, kedden 18.30-kor a Lelki kibeszélőműhely keretében előadást tart Jónai Éva Hava. Téma: A szavaink ablakok lehetnek egymás szíve felé. Előzetes bejelentkezés szükséges. Telefon: 1/405-4877.

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) következő alkalma az ünnep miatt egy héttel korábban, április 6-án lesz. Áhítat (1Jn 2,2): Kustra Csaba. Bibliatanulmány: József – ifj. dr. Fabiny Tibor. Kezdd 17 órakor az Országos Egyházi Iroda utcáról nyíló földszinti termében (Budapest VIII., Üllői út 24.).

HIRDETÉS

Ezen a héten a következő gyülekezetekért imádkozunk: Baja (vasárnap), Békéscsaba (hétfő), Pestszentlőrinc (kedd), Dunakeszi (szerda), Bányterenyé–Szupatak–Pásztó (csütörtök), Lovászpata (péntek), Nagygeresd (szombat).

A Lutheránus Megújulás által szervezett imamozgalmak

HALÁLOZÁS

Megrendült szívvel tudatjuk mindazokkal, akik szeretették és tisztelték, hogy *Hernád Tibor* volt eleki, tályai lelkész, majd a gyenesdiási Kapernaum igazgató lelkésze, illetve vespéremi lelkész, sokak Tibor bácsija Urunk akarata szerint március 25-én, ötvenkét évi aktív egyházi szolgálat után, élete 85. esztendejében hazatért.

Temetése április 5-én, szerdán 11 órakor lesz Veszprémben, a Vámosi úti temetőben.

Saját halottjának tekinti a vespéremi gyülekezet, ahol szolgálatának utolsó húsz esztendejét töltötte.

HALÁLOZÁS

Fájdalommal, de megbékélt szívvel tudatjuk, hogy az élet és halál Ura március 26-án szeretett édesapánkat, *Martos Ödön* nyugalmazott sárvári evangélikus lelkészt is hazahívta tizenhét nappal felesége, *Martos Ödöné* született *Pröhle Róza* halála után.

Elhunyt szeretteinktől, akik életükből hatvanegy évet boldog házasságban, elválaszthatatlanul együtt éltek, végső búcsút is együtt veszünk április 10-én, hétfőn 11 órakor a Deák téri evangélikus templomban.

A gyászoló család

Következő számunkból:

Sándy-kiállítás és könyvbemutató

Húsvéti akció

15% kedvezmény

Templomok, parókiák egyházi épületek részére

AQUAPOL®

SALÉTRAMOS, nedves házak szigetelése bontás nélkül, 20 év szavatossággal!

Felmérés az ország egész területén, ISO 9001/2000 minősítéssel.

Tel.: 46/382-090, 70/333-1974

E-mail: info@aquapol.hu

Web: www.aquapol.hu

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnák. Tel.: 1/340-8016.

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 1/351-4942.

Nyelvi táborok Angliában, Svájcban. Tel.: 1/276-9675, www.gabonagmag.hu.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Mondjátok a remegő szívűeknek: Legyetek erősek, ne féljétek! Íme, jön Istenetek! Ézs 35,4 (Jn 6,19–20; Mk 10,35–45; Zsid 5,7–9; Zsolt 43) Azt gondolnánk, Ézsaiás könyvének ez a fejezete a rémisztő ellenség támadásáról, Izrael fogságba hurcolásáról tudósít. A szakasz felett azonban ez a cím áll: Isten népe visszatér hazájába. Aki itt megretten a szíveket, az nem az ellenség, hanem Isten maga. Bizony beleremeg az ember, amikor szembetalálja magát a történelem Urával! Igaz, a legtöbbször csak utólag vesszük észre hatalmát, visszatekintve ébredünk rá, hogy ő irányította az eseményeket. És nem mindig úgy, ahogyan mi elképzeljük vagy szeretjük volna. Egy dolog azonban bizonyos: Isten értünk cselekszik, és azért, hogy „hazatérítsen” bennünket.

Hétfő

Ha az Úr ront le valamit, nem építik fel, ha bezár valakit, nem engedik ki. Jób 12,14 (Jel 22,13; Zsid 16,20/7,1–3/16–17/24–27; Jn 16,16–24) Milyen szörnyű mondat ez! Azt sugallja, mintha Isten az ítélet, a pusztítás Ura lenne, aki örömet leli a romlásban. Pedig Jób egészen más céllal fogalmaz így a barátai előtt. Isten hatalmát akarja drámai módon eléjük tárni. Az Úr végzését ember nem másíthatja meg. Övé a hatalom, hiszen ő a kezdet és a vég. Ám Jób azt is tudja, hogy Isten sohasem akarná felhasználni az erejét ellenünk! Sőt éppen a mondat ellenkezője igaz. Lelkileg fel akar építeni és szabadabb akar tenni bennünket az Úr. Ezért is mondja Jób bizonyossággal: „... aki Istenhez kiált, azt ő meghallgatja.” (Jób 12,4)

Kedd

Népeimmel fogadlak titeket, és a ti Istenetek lesztek. 2Móz 6,7 (1Jn 3,14; Jób 19,21–27; Jn 16,25–33) Ennek a mondatnak előzménye van. Isten az egyiptomi szolgaságban sínylődő népek megígéri, hogy megszabadítja őket. Annak, hogy Isteni lehetünk, előzménye van. Ahogyan akkor ott az egyiptomiak felett aratot győzelemmel tette szabadá jogát az Úr, úgy ma a bűn és halál feletti diadalával vívta ki szabadságunkat és azt a jogot, hogy gyermekeink, népének mondhatjuk magunkat.

Szerda

Ő alkotott minket, az ővéi vagyunk: az ő népe és legelőjének nyája. Zsolt 100,3b (Jn 10,14; Zsid 9,11–15; Jn 17,1–5) „El kell tudnom adni magam” – mondta évekkel ezelőtt egy érettségi előtt álló hittanosom. A mai élet szomorú valóságára utalt, arra, hogy az emberek nagy része rákényszerül az alakoskodásra azért, hogy elfogadassa magát a környezetével. Esetleg zínészkednie kell, hogy megtarthassa a munkahelyét. Milyen felszabadító érzés, ha önmagunkat adhatjuk! Isten színe előtt nem szorulunk alakoskodásra. Sőt meg sem tehetnénk, hogy szerepet játszunk előtte, hiszen Urunk még önmagunknál is jobban ismer bennünket. Ő a Teremtőnk, és úgy fogad el minket, amilyenek vagyunk.

Csütörtök

Küldd el világosságodat és igazságodat: azok vezessenek hajlékaidba! Zsolt 43,3 (Jn 14,6; 1Kor 2,1–5; Jn 17,6–13) „Minél többet tudok, annál bizonytalanabb kezdek lenni” – olvastam valakinek a naplójában ezt a tréfás sort. Valóban így van; a bennünket érő információáradatban sokszor nem tudjuk, kinek higgyünk, milyen úton induljunk el. A hit dolgoiban is el lehet bizonytalanodni. Ezért fontos, hogy az egyedüli, tiszta forrásra támaszkodjunk: Isten szavára! A zsoltáros kérése, kiáltása legyen imádságunkkal!

Péntek

Nagyon vigyázzatok arra, hogy szeressétek Isteneket, az Urat, és mindenben az ő útjain járjatok! Józ 22,5 (2Jn 6; Zsid 10,11–18; Jn 17,14–19) Isten ígését nemcsak meghallgatnunk kell, hanem megfogadnunk is. Bele kell, hogy épüljön a cselekedeteinkbe. Miért? Mert nélküle hamissá válna az Isten iránti szeretetünk. Józsué szavai szerint az engedelmisségen van áldás.

Szombat

Az Úr ott van szent templomában: csendesedik el előtte az egész föld! Hab 2,20 (Jn 2,16; Jel 14,1–3/4–5; Jn 17,20–26) Holnap ünnepeljük virágvasárnapot. A szenvedéstörténet „nyitányára”, Jézus jeruzsálemi bevonulására emlékezünk. Akkor ott, a városban mindenki nyüzsgött, hozsannázott. Nem vették észre, hogy dráma vette kezdetét. Jézus útja a városkaputól a Golgotára vezetett. A bűnös világ megítélte. S amikor Isten megítél, elszorul a torok, elhallgat a számításból énekel hozsanna, lehull minden lepel, s ott áll az egész föld megségyenyülten, pórén az Úr előtt.

■ B. PINTÉR MÁRTA

HIRDETÉS

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem felvétel hirdet a 2006/2007-es tanévre nappali tagozaton 3 éves doktori (PhD-) képzésre egyetemi hittudományi végzettséggel rendelkezők részére. A jelentkezési lap az EHE rektori hivatalában (1141 Budapest, Rózsa-völgyi köz 3., tel.: 1/469-1051) szerezhető be. *Jelentkezési határidő: 2006. április 30.*

HIRDETÉS

A Kápolna Színpad Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2004. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával támogatták. Az így befolyt összeg 77 605 Ft volt, melyet az alapítvány ifjúsági munka (kirándulás, táborozás) támogatására fordít.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból április 2-től április 9-ig

VASÁRNAP

10.30 / m2

Útmutató
A szeretet himnusza. Szerk.: Nagy László (ism.) (26')

11.05 / mtv és m2

Péter bácsi nagy utazása
Nemeshegyi Péter jézsuíta szerzetes 37 évet töltött Japánban, és terjesztette a kereszténységet... (55')

12.05 / Duna Tv

Élő egyház (30')

15.40 / mtv

Magyar első. Az első magyar cserkészek (20')

16.45 / PAX

II. János Pál pápa személye és jelentősége (16')

20.00 / Duna Tv

Bizalom (magyar játékfilm, 1979) (101')

HÉTFŐ

11.05 / m2

Századfordító magyarok
Pályarajz Nemes Nagy Ágnesről (1922–1991)

12.15 / PAX

Emlékezzél meg az egész útról (44')

13.30 / Kossuth rádió

Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház felőrája

15.00 / PAX

Ébredés, 11. rész (ZMC – 26')

16.20 / PAX

Jubál 2003, 1. rész: Életmentők (ZMC – 27')

18.00 / PAX

Más fényben a házasságról (ismeretterjesztő sorozat) 1. rész (58')

19.15 / Bartók rádió

Barátságos bölcsességek
Vissza a természetbe – amíg van hova

KEDD

8.30 / Duna Tv

Isten kezében
Bilincsek Krisztusért (ism.) (26')

10.00 / Filmmúzeum

Makrancos hölgy (magyar filmvígjáték, 1943) (76')

10.35 / m2

A magyar írásbeliség története 7/6.: Az akadémiai helyesírás megszületése, kézírásunk titkai (30')

14.10 / Kossuth rádió

Társalgó irodalomról, művészetekről. Falukép – szociográfia, életforma, művészet (50')

18.00 / PAX

Más fényben a házasságról (ismeretterjesztő sorozat) 2. rész (55')

21.05 / Kossuth rádió

Nemzetközi vallási híradó (30')

SZERDA

10.00 / Filmmúzeum

Lovagias ügy (magyar filmvígjáték, 1937) (79')

10.10 / Duna Tv

A világörökség kincsei. Abu-Szimmel sziklatemplomai (német ismeretterjesztő sorozat) (14')

11.20 / Kossuth rádió

Tetten ért szavak (15')

13.30 / Kossuth rádió

„Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája

16.05 / mtv

Zsoltárfeldolgozások (15')

16.20 / mtv

Evangélikus ifjúsági műsor. Teológusok beszélgetnek Johann Gyula lelkész vezetésével (10')

18.00 / PAX

Más fényben a házasságról (ismeretterjesztő sorozat) 3. rész (56')

CSÜTÖRTÖK

8.30 / Duna Tv

Élő egyház (26') (ism.)

10.00 / Filmmúzeum

Meseautó (magyar filmvígjáték, 1934) (91')

12.56 / Bartók rádió

A King's Singers énekel (33')

15.00 / PAX

Ébredés, 14. rész (ZMC – 29')

16.20 / PAX

Jubál 2003, 4. rész: Lumen Christi (ZMC – 26')

18.00 / PAX

Más fényben a házasságról (ismeretterjesztő sorozat) 4. rész (48')

20.00 / PAX (premier)

Mit ér az ember, ha... könyvkiadó? Mátis Livia (35')

21.04 / Petőfi rádió

Mindentudás Egyeteme (60')

PÉNTEK

10.00 / Filmmúzeum

Egy szoknya, egy nadrág (magyar filmvígjáték, 1943) (76')

14.00 / Duna Tv

Navigátor
A nemzeti könyvtárának kincsei. Thuróczy János: A magyarok krónikája – I. rész (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2003) (26')

15.00 / PAX

Ébredés, 15. rész (ZMC – 28')

16.20 / PAX

Jubál 2003, 5. rész: Szövétnék (ZMC – 27')

18.00 / PAX

Más fényben a házasságról (ismeretterjesztő sorozat) 5. rész (51')

19.00 / PAX (premier)

A bennünk élő mítosz

4. rész: A kapcsolat

SZOMBAT

5.25 / mtv

A Hajnali gondolatok mai adásában Menyes Gyula lelkészt hallhatjuk.

6.00 / Hallmark

Kezdetben vala (amerikai filmdráma, 2000) 1. rész (104')

11.05 / Petőfi rádió

Jó karból, erős gyökérből
A családról Jelenits István asztaltársaságában

IV/3. rész: A család generációi

15.25 / Filmmúzeum

Jób lázadása (színes magyar játékfilm, 1983) (105')

18.00 / PAX

Más fényben a házasságról (ismeretterjesztő sorozat)

6. rész (66')

VASÁRNAP

10.00 / mtv és m2

Virágvasárnapi evangélikus istentisztelet közvetítése Sopronból
Igét hirdet Ittész János elnök-püspök. (60')

11.25 / m2

Evangélikus ifjúsági műsor. Teológusok beszélgetnek Johann Gyula lelkész vezetésével. (ism.) (10')

12.05 / Duna Tv

Élő egyház (26')

16.04 / Kossuth rádió

Móricz Zsigmond és a rádió (56')

18.00 / PAX

Más fényben a házasságról (ismeretterjesztő sorozat)

7. rész (53')

22.00 / Petőfi rádió

Arcok, emlékek
„Lélektől lélekig...” (60')

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYPÁZS HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu

Évlet on-line: www.evelet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sander.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenscher Károly ifj. – Liturgikus sarok (hifo@lutheran.hu), Kendh K. Péter – Oratio Occumenica (peter.kendh@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)

1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendh K. Péter (peter.kendh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu